

การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี
Study of Utilization of Waste Silk Yarn for Making Women
Accessories

นางสาวกฤตพร ชูเลี้ยง
นางสาวสุวดี ประดับ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ คงคาฉุยฉาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิราภรณ์ ชวเลขยางกูร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

- ชื่อเรื่อง : การศึกษา การใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี
- ผู้วิจัย : นางสาวกฤตพร ชูแสง
นางสาว สุวดี ประดับ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ คงกาญจนาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร
- พ.ศ. : 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเพื่อทำเป็นเครื่องประดับสตรี ออกแบบเครื่องประดับสตรีโดยใช้วัสดุจากเศษเส้นด้ายไหมเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบและถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีสู่ชุมชนในเขตจังหวัดสุรินทร์ ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกแบบภาพร่างเครื่องประดับ จำนวน 15 รูปแบบ แต่ละรูปแบบประกอบด้วย สร้อยคอ สร้อยข้อมือและกำไล ต่างหู และเข็มกลัดติดเสื้อ นำภาพร่างไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมจำนวน 5 รูปแบบ เพื่อนำมาผลิตชุดเครื่องประดับเศษเส้นด้ายไหมต้นแบบ จากนั้นคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมต่อการฝึกอบรมจำนวน 1 รูปแบบนำไปถ่ายทอดความรู้ให้กลุ่มเป้าหมายจำนวน 55 คน สํารวจความพึงพอใจในการฝึกอบรมด้วยแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมต้น มีอาชีพค้าขาย และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท สำหรับความพึงพอใจในการอบรมแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านการดำเนินงานการจัดอบรม ด้านวิทยากร และด้านความคิดเห็นในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน

คำสำคัญ : เศษเส้นด้ายไหม, เครื่องประดับสตรี

Title : Study of Utilization of Waste Silk Yarn for Making Women Accessories
Researcher : Krittaporn Chooseng
Suwadee Pradub
Soawaluck Kongkachuichay
Siraporn Chavalekyangkul
Year : 2012

ABSTRACT

The objectives of this research are to use waste silk yarn for making women accessories and transfer the created technology to a women community in Surin Province. The required information for product design was collected. Subsequently, 15 conceptual designs were made including necklace, bracelet and bangle, earring, and pin. The experts were asked to choose the best 5 designs out of 15 designs. Then, the prototypes were made by using waste silk yarn. Finally, the most suitable product was selected for further technology transfer to a target group of 55 women who live in Surin. The questionnaires were used to assess the satisfactory of the training. The corresponding data was statistically analyzed.

The results from the evaluated questionnaires show that most of the attended women are 31–40 years old and graduated from lower secondary schools. They are merchants and their average earnings are below 5,000 Baht/month. Regard to the training program in terms of preparation, instructors, and overview, most of them are satisfied the program in the high level to very high level. The average satisfactory for all of 3 aspects is in the high level.

Keywords : waste silk yarn , women accessories

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และสถานที่ในการดำเนินงานวิจัย

ขอขอบคุณ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ และศูนย์บริการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน-ฐานรากอำเภอเขาสิรินธรที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์สถานที่และสนับสนุนให้บุคลากรในชุมชนเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในครั้งนี้

ขอขอบคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ท่านวิทยากร และบุคลากรทุกท่าน ของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ที่กรุณาให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย จนทำให้งานวิจัยสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		ก
ABSTRACT		ข
กิตติกรรมประกาศ		ค
สารบัญ		ง
บัญชีตาราง		ฉ
บัญชีภาพประกอบ		ช
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	1.3 สมมติฐานในการวิจัย	2
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
	1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
	2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเส้นด้ายไหม	5
	2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับ	11
	2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ	23
	2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	56
	3.1 วิธีดำเนินการวิจัย	56
	3.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยี	69
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	70
	3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
5.1 สรุปผลการวิจัย	80
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	81
5.3 ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	84
หนังสือราชการ	85
แบบประเมิน	92
ผู้เชี่ยวชาญ	95
ภาพกิจกรรมการฝึกอบรม	97
ประวัตินักวิจัย	112

บัญชีตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	71
4.2	ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	72
4.3	ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	72
4.4	ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	73
4.5	ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	73
4.6	ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านการ ดำเนินงานในการจัดอบรม	75
4.7	ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้าน วิทยาการ	76
4.8	ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านความ คิดเห็นในภาพรวม	77
4.9	ค่าเฉลี่ย และค่าระดับความพึงพอใจ เกี่ยวกับการฝึกอบรม	78

บัญชีภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	ไหมเส้นพุ่ง	8
2	เส้นไหมยีน	9
3	เส้นด้ายพุ่งในกระสวยทอผ้า	11
4	เครื่องประดับสมัยสุโขทัย	14
5	การใช้เครื่องประดับในสมัยสุโขทัย	15
6	เครื่องประดับสมัยกรุงศรีอยุธยา	16
7	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงศรีอยุธยา	16
8	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1	17
9	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2	17
10	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3	18
11	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4	18
12	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5	19
13	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 6	20
14	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7-8	20
15	การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9	21
16	สร้อยคอแบบ Bib Necklace	33
17	สร้อยคอแบบ Diamonds by the Yard	33
18	Queen Alexandra	34
19	สร้อยคอแบบ Dog-Collar Choker	34
20	สร้อยคอแบบ Graduated Pearl Necklace	35
21	สร้อยคอแบบ Lariat Necklace	35
22	สร้อยคอแบบ Pendant, Lavalier, or Drop Necklace	36
23	สร้อยคอแบบ Rope Necklace	36
24	สร้อยคอแบบ Chain Necklace	37
25	สร้อยคอแบบ Slide Necklace	37
26	สร้อยคอแบบ Zipper Necklace	48
27	สร้อยคอแบบ Y-Necklace	48
28	กำไลมือแบบ Bangle or Hoop	40
29	สร้อยข้อมือแบบ Charm	40
30	กำไลมือแบบ Cuff	41

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
31	สร้อยข้อมือแบบ Tennis or Diamond	41
32	สร้อยข้อมือแบบ Slave Ring or Bracelet Ring	42
33	ต่างหูแบบ Button	43
34	ต่างหูแบบ Chandelier	43
35	ต่างหูแบบ Changeable	44
36	ต่างหูแบบ Drop	44
37	ต่างหูแบบ Ear Cuff	45
38	ต่างหูแบบ Hoop	45
39	ต่างหูแบบ Gypsy	46
40	ต่างหูแบบ Stud	46
41	เข็มกลัดแบบ Bar pin	47
42	เข็มกลัดแบบ Brooch or Broach	58
43	เข็มกลัดแบบ Hatpin	58
44	เข็มกลัดแบบ Lapel Pin	49
45	เข็มกลัดแบบ Scarf Clip	49
46	เข็มกลัดแบบ Stickpin	50
47	Choker Necklace	51
48	เครื่องประดับโทนสีฟ้า	51
49	สร้อยรูปไม้กางเขน	52
50	เครื่องประดับแบบ Antique and Classic	52
51	เครื่องประดับรูปดอกไม้และรูปสัตว์	53
52	เครื่องประดับสีสด	53
53	ภาพร่างแบบที่ 1	56
54	ภาพร่างแบบที่ 2	57
55	ภาพร่างแบบที่ 3	57
56	ภาพร่างแบบที่ 4	58
57	ภาพร่างแบบที่ 5	58
58	ภาพร่างแบบที่ 6	59
59	ภาพร่างแบบที่ 7	59
60	ภาพร่างแบบที่ 8	60

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
61	ภาพร่างแบบที่ 9	60
62	ภาพร่างแบบที่ 10	61
63	ภาพร่างแบบที่ 11	61
64	ภาพร่างแบบที่ 12	62
65	ภาพร่างแบบที่ 13	62
66	ภาพร่างแบบที่ 14	63
67	ภาพร่างแบบที่ 15	63
68	ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 1	64
69	ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 2	65
70	ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 3	66
71	ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 4	67
72	ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 5	68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ โครงการฟาร์มตัวอย่าง บ้านแม่ตุงตุง ตำบลแม่สาย อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2542 ทรงกล่าวถึงอนาคตของไทยไว้ว่า “การเลี้ยงไหม นอกจากจะเป็นการเสริมรายได้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นวัฒนธรรมซึ่งเก่าแก่และดีงามของชาติไทยที่ได้สืบทอดกันมานานอีกด้วยไม่ว่าเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร การพัฒนาการเลี้ยงไหมก็ต้องดำเนินการต่อไป” และจากวันนั้นจนถึงปัจจุบันผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย จึงเป็นสินค้าที่น่าสนใจประเภทหนึ่ง ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนหันมาสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของการผลิตโดยมีการศึกษาวิจัย การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่นำมาซึ่งการผลิตเส้นไหมที่มีคุณภาพ ด้านต้นทุนที่ไม่สูงจนเกินไป รวมถึงช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจต่อความเคลื่อนไหวของตลาดลูกค้าอย่างใกล้ชิด

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยเป็นที่รู้จักและเป็นสินค้าที่นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก การทอผ้าไหมจึงเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในชนบท และสืบทอดงานศิลปะและหัตถกรรมอันทรงคุณค่าไว้ให้คนรุ่นต่อไป ผ้าไหมไทยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของสินค้าประเภทสิ่งทอซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจจากผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทต่อปี สำหรับแนวโน้มในอนาคตจะเห็นได้จากการสรุปภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยปี 2552 และแนวโน้มปี 2553 เมื่อเดือนมกราคม 2553 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้สรุปแนวโน้มการผลิตสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปี 2553 โดยคาดว่าจะมีคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเน้นในตลาดอาเซียนและญี่ปุ่นมากขึ้นเพื่อลดผลกระทบจากตลาดสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปชะลอตัว

การผลิตผ้าไหมของไทยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มอุตสาหกรรมและกลุ่มหัตถกรรมซึ่งการผลิตผ้าไหมในกลุ่มหัตถกรรมจะมีเป็นจำนวนมากทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีการทอผ้าไหมหลายชนิดเช่น ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมยกดอก เป็นต้น และในการทอผ้าไหมแต่ละชนิดจะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันไป ซึ่งการนำเส้นด้ายไหมมาทอด้วยเครื่องทอผ้าเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะได้ออกมาเป็นผืนผ้า การทอผ้าไหมจะประกอบไปด้วยเส้นด้าย 2 ชุด คือ “เส้นด้ายยืน” จะวิ่งไปตามความยาวผ้าอยู่ติดในเครื่องทอหรือแกนมันวอนด้านยืน อีกชนิดหนึ่งคือ “เส้นด้ายพุ่ง” จะถูกรอเข้ากระสวย เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นด้ายพุ่งสอดขัดเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก ทอสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า และในขั้นตอนนี้เองเมื่อเสร็จสิ้นการทอผ้าแต่ละผืนจะมีเศษเส้นด้ายไหมที่เหลือจากการทอโดยเฉพาะเส้นด้ายพุ่งที่เหลืออยู่ในกระสวยจะเป็นเส้นด้ายไหมที่ย้อมสีสวยงาม หรือเป็นเส้นด้ายที่มี

ลวดลายซึ่งเกิดจากการมัดหมี่ เศษเส้นด้ายเหล่านี้โดยทั่วไปจะไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ จึงเหลือทิ้งเป็นขยะ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเศษด้ายไหมที่เหลือจากการทอผ้าและเป็นขยะเหลือทิ้งมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการออกแบบและประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเครื่องประดับสตรี เพื่อนำไปใช้ประกอบการแต่งกายกับการสวมใส่ชุดผ้าไหมไทย และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านสิ่งทอในรูปแบบใหม่ต่อไป

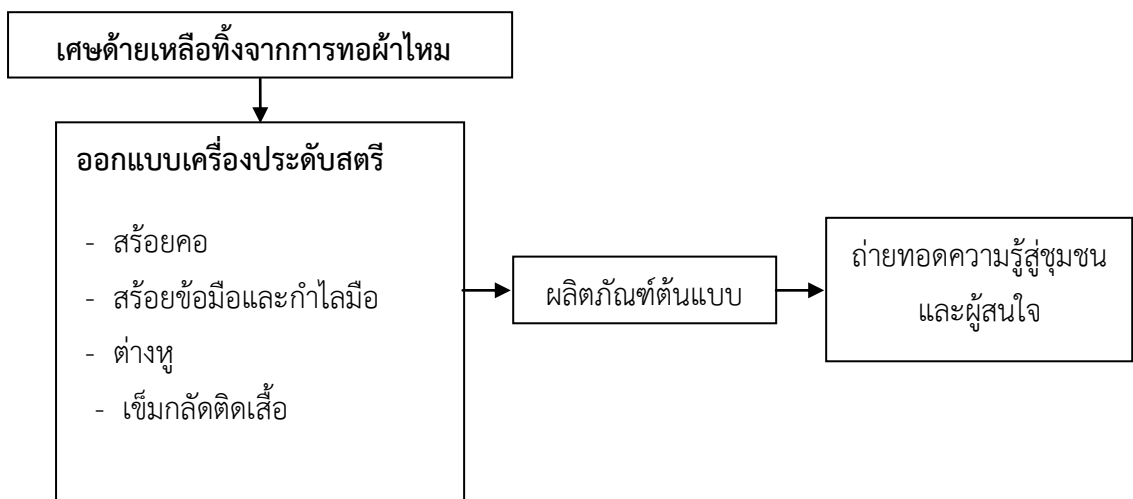
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเพื่อทำเป็นเครื่องประดับสตรี
- 1.2.2 ออกแบบเครื่องประดับสตรีโดยใช้วัสดุจากเศษเส้นด้ายไหมเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
- 1.2.3 ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีสู่ชุมชนในเขตจังหวัดสุรินทร์

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงราชบัณฑิตยสถาน (2542:1106) อธิบายความหมายของ เศษ หมายถึง ส่วนที่เหลือใช้การไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ ส่วนที่เหลือซึ่งไม่ต้องการ

การนำเอาสิ่งเหลือใช้หรือสิ่งที่ไม่ได้ใช้แล้วมาทำให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่วัสดุ นั้น ๆ ซึ่งเศษด้ายจัดเป็นวัสดุที่เหลือทิ้งจากการทอผ้า ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 การออกแบบเครื่องประดับเพื่อใช้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

1.4.1.1 สร้อยคอ

1.4.1.2 สร้อยข้อมือและกำไลมือ

1.4.1.3 ต่างหู

1.4.1.4 เข็มกลัดติดเสื้อ

1.4.2 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นกลุ่มชุมชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจในพื้นที่เขตจังหวัดสุรินทร์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความแตกต่าง เพื่อเป็นการขยายตลาดและหาช่องทางใหม่ ๆ ในการขายผลิตภัณฑ์

1.5.2 เพิ่มมูลค่าให้กับเศษด้ายไหมที่เหลือจากการทอผ้า

1.5.3 เป็นแนวทางในการสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน และผู้ประกอบการอาชีพด้านการทอผ้าไหม

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 เศษเส้นด้ายไหม หมายถึงเศษเส้นด้ายไหมที่เหลือใช้จากการทอผ้าทั้งส่วนของเส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน ที่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ใด ๆ แล้ว

1.6.2 เครื่องประดับสตรี หมายถึง สิ่งประดับตกแต่งที่ใช้ควบคู่กับการแต่งกายของสตรีให้เกิดความสวยงาม ไม่ได้เน้นว่าจะต้องผลิตจากวัสดุมีค่า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเส้นด้ายไหม

- 2.1.1 ประวัติความเป็นมาของไหม
- 2.1.2 เส้นไหมและการผลิตเส้นไหมของไทย
- 2.1.3 กรรมวิธีการทำผ้าไหมไทย

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับ

- 2.2.1 วิวัฒนาการของเครื่องประดับโลก
- 2.2.2 วิวัฒนาการของเครื่องประดับในประเทศไทย
- 2.2.3 ประเภทของเครื่องประดับไทยในอดีต
- 2.2.4 ประเภทของเครื่องประดับในโอกาสต่าง ๆ

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

- 2.3.1 ส่วนประกอบสำคัญของพื้นฐานในการออกแบบ
- 2.3.2 การออกแบบเครื่องประดับ
- 2.3.3 แนวโน้มความนิยมเครื่องประดับ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเส้นด้ายไหม

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของไทย

ในอดีตการเลี้ยงไหม ทอผ้าไหมมีการทำกันในลักษณะที่เป็นครัวเรือนขนาดเล็ก และใช้บริโภคเอง ภายในครัวเรือน มีการทำเองไปใช้ในงานพิธีงานต่างๆ เช่น งานบุญ งานแต่งงาน เป็นต้น ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการส่งเสริมการใช้ผ้าไหม การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยได้รับความร่วมมือจากประเทศญี่ปุ่น แต่การดำเนินงานก็ทำได้เพียงระยะหนึ่งโครงการดังกล่าวก็ได้หยุดชะงักไป เพราะเกษตรกรยังคงที่จะทำในลักษณะแบบเดิม ไม่มีความเคยชินต่อสิ่งที่จะมีการปรับเปลี่ยนทางด้านการผลิตไปสู่แบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาประยุกต์ขึ้น จากความช่วยเหลือของชาวญี่ปุ่นจนกระทั่งในยุคของหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดจุดเปลี่ยนของไทยขึ้น โดยชาวอเมริกันที่มีชื่อว่า เจมส์ แฮร์สัน วิสสัน ทอมป์สัน หรือที่ชาวไทยรู้จักกันในนามว่า จิม ทอมป์สัน เป็นผู้ที่มีความสนใจทางด้านศิลปะ โดยเฉพาะในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ลาว และเขมร ท่านผู้นี้ได้มีการเสาะหา เก็บรวบรวมซื้อผ้าไหมไทยลวดลายต่างๆ เก็บสะสมไว้ และได้มีความสนใจศึกษาลวดลายต่างๆ ในหมู่บ้านที่เป็นแหล่งการผลิตไหม ตลอดจนการเสาะหาช่างทอผ้าไหมที่มีฝีมือ โดยได้ค้นพบช่างที่ถูกใจในกรุงเทพฯ บริเวณบ้านครัว (บริเวณด้านหลังโรงแรมเอเชียราชเทวีในปัจจุบัน) ซึ่งกลุ่มทอผ้าไหมบ้านครัวในปัจจุบัน (2548) ก็ยังคงหลงเหลือให้ไปเยี่ยมชมได้ชาวบ้านครัวดั้งเดิมเป็นชาวมุสลิมเชื้อสายเขมร เข้ามาอาศัยอยู่ตั้งแต่ต้นสมัยรัตนโกสินทร์ นอกจากมีความชำนาญ และความสามารถ ในการทอผ้าไหมที่มีติดตัวมาแล้ว ยังมีความสามารถในการรบทางเรือด้วย จากที่จิม ทอมป์สัน ได้มาส่งเสริมให้ชาวบ้านครัวทอผ้าไหมทำให้ชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดลักษณะการทอผ้าไหมดั้งเดิมที่ปฏิบัติกันมากก็จะเป็นการผลิต ผ้าผืนละ 3-4 หลา ต่อมาได้มีการปรับขบวนการทอผ้าไหมไทยโดยนำเอา การตลาดเข้ามาใช้เป็นการวางแผนการผลิต รวมทั้งการใช้สีเส้นต่างๆ เพื่อการขยายตัวตลาดผ้าไหมไทยมีเพิ่มมากขึ้น นับได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกตลาดไหมไทยให้คนทั่วโลกได้รู้จักไหมไทย และนำเอาผ้าไหมไทยไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นรู้จักผ้าไหมไทยมากขึ้น และทำให้ผ้าไหมไทยได้มีโอกาสเข้าสู่วงการเสื้อผ้าต่างประเทศส่งผลให้ตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดไหมไทยที่ใหญ่ที่สุด จากอดีตถึงปัจจุบัน ผ้าไหมไทย ได้มีโอกาสเข้าสู่วงการภาพยนตร์ตะวันตก โดยมีการตัดเป็นเครื่องแต่งกาย ของนักแสดงในเรื่องเบนเฮอร์ (Ben - hur) รวมทั้งละครบรอดเวย์ The King and I ต่อมาปีแอร์ มาลแมอ เป็นนักดีไซน์เนอร์ชาวฝรั่งเศสได้นำผ้าไหมไปออกแบบชุดฉลองพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในคราวที่พระองค์เสด็จเยือนสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการในปี 2502 นับเป็นโอกาสของไทยที่ได้มีการก้าวนำไปสู่วงการเสื้อผ้าโลกได้เป็นอย่างดี

จากจุดเริ่มต้นในการนำไหมไทยสู่เวทีการค้าโลก นับเป็นเส้นทางที่ค่อนข้างสดใสที่ได้ส่งผลสะท้อนกลับมายังรัฐบาลไทยที่จะต้องกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนเพื่อวางรากฐานของการพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำ คือเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมไปถึงผู้ทอผ้าไหมแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายโดยนักการตลาดมืออาชีพเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ไหมไทยเป็นสินค้าหนึ่งในตลาดโลกอย่างยั่งยืน (www.qthaisilk.com)

ผ้าไหม เป็นหนึ่งในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย มีการผลิตมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นดินแดนแห่งการผลิตผ้าไหมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ที่สืบทอดความรู้กันมาเป็นรุ่น ๆ จากปู่ย่าตายาย มาถึงพ่อแม่และลูกหลานในยุคปัจจุบัน “เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทย มีการพัฒนาฝีมือ การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ ทั้งครอบครัว กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และโรงเรียน จนเป็นที่นิยม ได้รับการยอมรับของคนไทยและนานาชาติอย่างกว้างขวาง” (บุปผา ทรัพย์สุภาพกุล, 2546) ปัจจุบันอาชีพทอผ้าไหม เป็นอาชีพที่ได้รับความสนใจอย่างสูง โดยจัดทำเป็นกลุ่มอาชีพที่สนใจ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จแปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร เพื่อทรงเยี่ยมพสกนิกร พระองค์มีพระราชเสาวนีย์ ให้จัดประกวดผ้าไหมภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้น เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา แม้ว่าอาชีพทอผ้าไหมจะมีกระจายอยู่ทั่วประเทศของประเทศไทย แต่โดยทั่วไปอาชีพการทอผ้าไหมมีชื่อเสียงมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ยโสธร อุบลราชธานี สกลนคร สุรินทร์และจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ข้างเคียง มีการพัฒนามาเป็นระยะเวลายาวนาน และได้กระทำอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อาชีพการทอผ้าไหม เป็นอาชีพที่สืบสานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม อันเป็นภูมิปัญญาของคนไทย ให้มีการสืบทอดอาชีพตลอดไปอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งมีการถ่ายทอด การเรียนรู้ รวมทั้งการพัฒนาอาชีพดังกล่าว ด้านรูปแบบกระบวนการ การผลิตผ้าไหม การถ่ายทอดให้ความรู้กับคนรุ่นปัจจุบัน เพื่อให้อาชีพทอผ้าไหมเป็นอาชีพหลัก ที่สามารถสร้างรายได้อย่างมั่นคง และเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ของกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น เพื่อนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ เข้าสู่การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นความต้องการของกลุ่มอาชีพโดยทั่วไป

2.1.2 เส้นไหมและการผลิตเส้นไหมของไทย

ไหมผลิตจากไข่ของตัวหนอนหลายชนิด แต่ชนิดที่มีชื่อว่า Bombyx Mori เป็นชนิดที่เลี้ยงกันภายใต้การควบคุม ตัวหนอนเหล่านี้กินใบหม่อนอย่างเดียวและตัวหนอนตัวเล็กๆจะกินใบหม่อนจุกมาก การเลี้ยงตัวหนอนชนิดนี้เป็นอาชีพที่ต้องการความชำนาญ และใช้แรงงานที่ไม่จำกัดเวลา อุตสาหกรรมในปัจจุบันได้รับการควบคุมอย่างดีด้านการป้องกันโรค และโรงงานไหมสมัยใหม่จะสะอาดและปราศจากเชื้อโรคยิ่งกว่าโรงพยาบาล

หนอน Bombyx Mori ตัวเมียจะวางไข่เดือนละครั้ง จำนวนไข่อาจถึง 700 ฟอง โดยไข่แต่ละฟองมีขนาดเท่าหัวเข็มหมุด และจะมีจุดเล็กๆ นุ่มๆ ที่ปลายข้างหนึ่งของไข่ ซึ่งจะช่วยให้ตัวหนอนฟักไข่ออกมาได้โดยสะดวก ไข่จะได้รับการตรวจเลือกและทดสอบว่าไม่มีเชื้อโรค ไข่สามารถเก็บไว้ในห้องเย็นได้เป็นเวลานานโดยไม่เสียหาย เมื่อมีปริมาณใบหม่อนอ่อนและสดพอเพียงแล้ว ให้ความอบอุ่นเล็กน้อยแก่ห้องควบคุม หลังจากนั้น 3 วันต่อมาหนอนจะฟักตัวออกจากไข่และเริ่มกินใบหม่อนอ่อนนั้น หนอนตัวใหม่จะยาว $\frac{1}{4}$ นิ้ว แม้ว่าหนอนตัวใหม่ของ Bombyx Mori จะถูกเรียกว่าตัวหนอน ก็ตาม แต่โดยศัพท์เทคนิคแล้วจะเรียกว่า Caterpillars

ในระหว่างวงจรชีวิตของตัวหนอนนั้นมันจะลอกคราบ 4 ครั้ง แต่แต่ละครั้งจะมีหนังใหม่ขึ้นมาให้พอกับขนาดตัวของมันที่ใหญ่ขึ้น หลังจากลอกคราบครั้งที่ 4 มันจะกินอาหารเป็นเวลา 10 วัน ระยะเวลาทั้งหมดที่มันกินนานประมาณ 35 วันในตอนสุดท้ายของระยะเติบโตตัวหนอนจะเพิ่มน้ำหนักขึ้นเป็น 10,000 เท่าของเมื่อแรกฟักของไข่ โดยจะยาวกว่า 3 นิ้ว และมีเส้นผ่าศูนย์กลาง $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ นิ้ว ในสภาพเช่นนี้ตัวหนอนพร้อมที่จะชักใยเป็นรังดักด้

ตัวหนอนจะฝังตัวมันเองกับรัง และเริ่มพ่นของเหลวที่เป็นไหมออกมา ซึ่งจะแข็งตัวเมื่อถูกอากาศ ตัวหนอนชักใยโดยเคลื่อนไหวยาวส่วนหัวเป็นลักษณะเลขแปดและสร้างรังดักด้จากข้างนอกเข้ามา ขณะชักใยขนาดตัวหนอนจะเล็กลง และเมื่อทำรังดักด้เสร็จตัวมันเองก็จะกลายเป็นดักด้ นอกจากตัวที่เก็บไว้ทำพันธุ์ รังดักด้จะถูกนำไปต้ม ตัวดักด้จะตายในขณะต้มเพื่อปั่นเส้นใย ส่วนตัวที่เก็บไว้ทำพันธุ์จะแก่กลายเป็นผีเสื้อ ตัวเมียจะออกไข่และเริ่มเข้าสู่วงจรชีวิตของหนอนไหมอีกครั้ง ตัวไหมจะพ่นเส้นใยเหลวๆ ออกมาจากช่องเล็กๆ ในหัวของมัน ของเหลวเมื่อถูกอากาศจะแข็งตัวกลายเป็นเส้นไหม ส่วนเส้นใยจะถูกเคลือบด้วยสารเหนียวคล้ายยางเซริซิน จากต่อม 2 ต่อมที่อยู่ใกล้ๆ กับลำตัวดักด้ หนอนอีกชนิดหนึ่งในสกุล Attacus Ricini พบในแถบทวีปเอเชีย อเมริกากลาง และแถบทวีปอเมริกาใต้ กินใบต้นถั่วคาสเตอร์ เส้นใยจากตัวหนอนชนิดนี้มีคุณภาพดีและมีสีขาวบริสุทธิ์ แต่มีจำนวนจำกัด ดังนั้นจำนวนเส้นใยจึงมีน้อย

การสาวไหม เส้นใยไหมจะถูกสาวจากรังไหมโดยการนำรังไหมไปต้มให้รังนุ่ม และทำให้ผิวภายนอกสะอาด เพื่อให้มองหาปลายของเส้นใยได้ ปลายของเส้นใยจะถูกนำมารวมกันเป็นตัวนำทางที่จะดึงหรือสาวไหมออกมาจากรังด้วยเครื่องมือ การสาวไหมต้องการทักษะและความชำนาญ เพื่อจะให้เส้นใยที่เล็ก ละเอียด และมีขนาดสม่ำเสมอทั้งหมดทั้งเส้น ซึ่งจะช่วยให้จำหน่ายได้ราคาดี

การเข้าเกลียว เมื่อสาวเส้นใยและดึงมาม้วนรวมกันไว้แล้วก็ถึงขั้นนำเส้นใยมาเข้าเกลียวรวมกันเป็นเส้นด้าย ด้วยเครื่องจักรอันเป็นกระบวนการขั้นที่ 2 ต่อจากการสาวไหม

การเข้าเกลียวเส้นด้ายทำได้หลายแบบ แตกต่างกันที่จำนวนเกลียว และวิธีรวมเป็นเส้นด้าย ทำให้ได้ไหมหลายชนิด คือ

Tram Silk เป็นเส้นด้ายรวมที่นำเส้นด้ายเดี่ยว 2 - 3 เส้นมาเข้าเกลียวรวมกันหลวมๆ เส้นด้ายจะเหนียวปานกลางและมักใช้เป็นเส้นด้ายพุ่ง

Organzine เป็นด้ายรวมชนิด 2 พลายหรือมากกว่า มาเข้าเกลียวแน่นขนาดปานกลาง เป็นเส้นด้ายที่เหนียวมาก ใช้ทำเส้นด้ายยีน ถ้าเข้าเกลียวแน่นและจำนวนเกลียวสูงเรียกว่าเครปอแกนซี ใช้ทอผ้าไหมเครปและผ้าไหมชีฟอง

Singles หรือด้ายเดี่ยว ประกอบด้วยใยยาวจำนวนมาก นำมาเข้าเกลียวรวมกันในลักษณะเข้าเกลียวต่ำ ปานกลาง หรือสูงก็ได้ ใช้ทำเป็นเส้นด้ายยีน เส้นด้ายพุ่ง และด้ายถักนิต

Grenadine คือเส้นด้ายรวมที่เกิดจากการรวมเส้นด้ายเดี่ยว 2 - 3 เส้น แล้วนำมาเข้าเกลียวรวมกัน โดยเข้าเกลียวไปในทิศทางตรงกันข้ามกับด้ายเดี่ยวนั้น

การปั่น การนำรังไหมไปต้มและดึงปลายเส้นใยจากรังที่ออกมาปั่นรวมกันให้เป็นเส้นด้ายในลักษณะเดียวกันกับการปั่นด้ายฝ้าย

การล้างกว กวหรือยางเชริชินจะยังติดอยู่ที่เส้นใยและจำเป็นต้องชำระออกก่อนนำไปย้อมสีและทอ หรือในตอนผลิตเป็นผืนผ้าแล้วก่อนที่จะนำไปทำการตกแต่ง โดยการต้มเส้นด้ายหรือผ้าทอแล้วล้างด้วยน้ำสบู่

เส้นไหมเป็นเส้นใยที่สาวออกมาจากรังไหม แล้วนำมาปั่นหรือเข้าเกลียวให้รวมตัวเกาะกันเป็นเส้นไหม เส้นไหมอาจแบ่งได้เป็นหลายลักษณะ เช่น ไหมชั้นหนึ่ง ไหมชั้นสอง และไหมชั้นสาม

การผลิตเส้นไหมหรือการสาวไหมได้จากการนำเอารังไหมที่สาวได้ มาสาวเส้นใยออกให้ได้เป็นเส้นไหมที่เส้นเรียบ มีขนาดสม่ำเสมอ เหนียว และมีเกลียวแน่นกระชับ ตามกฎเกณฑ์ข้อกำหนดมาตรฐานโลกซึ่งทดสอบดูแลโดยกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และมี 2 ประเภทคือ ไหมเส้นพุ่งและไหมเส้นด้ายยืน

ไหมเส้นพุ่ง คือ เส้นไหมที่ได้จากรังไหมพันธุ์พื้นเมืองที่ผลิตเอง แบ่งออกเป็น เส้นไหมชั้นหนึ่งหรือที่ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผลิตไหมพื้นเมืองเรียกว่า ไหมน้อย มีลักษณะละเอียดอ่อนและมีเส้นเล็ก นิยมใช้เป็นเส้นยืนในการทอผ้า เส้นไหมชั้นสอง คือเส้นไหมที่ได้จากการสาวควบทั้งไหมชั้นในและไหมชั้นนอก เส้นไหมจะมีขนาดโตกว่าไหมชั้นหนึ่ง ไม่เรียบสม่ำเสมอ และมีปุ่มปม ไหมประเภทนี้ใช้เป็นเส้นพุ่งในการทอผ้าเส้นไหมชั้นสาม คือไหมหยาบ เป็นเส้นไหมที่ได้จากใยไหมส่วนเปลือกนอกของรังไหม เส้นไหมมีลักษณะหยาบและเส้นใหญ่ เส้นไหมชนิดนี้ใช้ทำเส้นพุ่งในการทอผ้า ซึ่งจะได้ผ้าเนื้อหนา

ภาพที่ 1 ไหมเส้นพุ่ง

ที่มา: <http://www.thaimarket24.com>

ไหมเส้นยืน ผลิตโดยการสาวไหมด้วยเครื่องจักร วัตถุดิบที่ใช้สาวคือ รังไหมพันธุ์ต่างประเทศ หรือพันธุ์ลูกผสมสีเหลืองใช้เครื่องจักรสาวแบบมัลติเอนแบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติ (www.qthaisilk.com)

ภาพที่ 2 เส้นไหมยืน

ที่มา: <http://silksurinthailand.blogspot.com>

2.1.3 กรรมวิธีการทำผ้าไหมไทย

ด้วยกรรมวิธีการผลิตที่พิถีพิถันละเอียดอ่อนมาก นับแต่การเลือกหม่อนซึ่งเป็นพืชยืนต้น ลำต้นเป็นทรงพุ่ม เพื่อใช้เป็นอาหารให้แก่หนอนไหม ที่กินแล้วลอกคราบเป็นไหมออกมา จากนั้นจึงนำไปอบแห้ง ต้มน้ำที่สะอาดเพื่อให้รังไหมพองตัว การสาวเส้นไหมนี้เก็บรักษาด้วยวิธีการดั้งเดิมแต่โบราณ ทั้งอุปกรณ์และขั้นตอน เพื่อให้ได้คุณภาพที่ดีที่สุดเป็นธรรมชาติอย่างแท้จริง ส่วนขั้นตอนการทอเป็นผืนผ้า จะมีวิธีทอและสอดใส่ลวดลายตามแต่ภูมิภาคแตกต่างกันไป ซึ่งมีชื่อเรียกเฉพาะ เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าจก ผ้าขิด ผ้าแพรวา ผ้ายกดอก เป็นต้น

2.1.3.1 การเลี้ยงไหม วงจรชีวิตของไหมหรือหนอนไหมใช้เวลาประมาณ 45 - 52 วัน หนอนไหมจะกินใบหม่อนหลังจากฟักออกจากไข่ประมาณวันที่ 10 จากนั้นจะหยุดกินอาหารและลอกคราบ ระยะนี้เรียกว่า “ ไหมนอน ” ต่อจากนั้นจะกินนอนและลอกคราบประมาณ 4 ครั้งเรียกว่า “ ไหมตื่น ” ลำตัวจะมีสีขาวเหลืองใสหัดสั้น และหยุดกินอาหาร ระยะนี้เรียกว่า “ หนอนสุก ” ช่วงนี้ผู้เลี้ยงไหมต้องรีบแยกหนอนไหมสุกออกจากกองใบหม่อน และเตรียม “ จ่อ ” คืออุปกรณ์ที่จะให้ตัวไหมเกาะเพื่อชักใย ห่อหุ้มตัวหนอนจะเริ่มพันใยได้ประมาณ 6-7 วัน ก็จะสามารถเก็บรังไหมออกจากจ่อได้ เส้นใยของหนอนเกิดจากการขับของเหลวชนิดหนึ่ง มีสารโปร่งแสงเป็นองค์ประกอบ ใยไหมที่เห็นแต่ละเส้นจะประกอบด้วยเส้นใยเล็กๆสองเส้นรวมกันสามารถฉีกแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้รังไหมแต่ละรังจะให้สายไหมที่มีขนาดแตกต่างกัน ชั้นนอกสุดของรังจะมีความละเอียดพอสมควร ชั้นกลางจะเป็นเส้นหยาบ และ

ชั้นในสุดจะเป็นเส้นไหมที่ละเอียดที่สุดซึ่งหอนไหมแต่ละตัวจะชักใยยาวไม่เท่ากันอาจสาวได้ยาวตั้งแต่ 350- 1,200 หอนไหมจะเจาะรังออกมาเป็นผีเสื้อเมื่ออยู่ในรังครบ 10 วัน ซึ่งผู้เลี้ยงจะคัดไหมที่สมบูรณ์ไว้ทำพันธุ์ ส่วนที่เหลือนำไปสาวไหมก่อนที่ผีเสื้อจะเจาะรังออกมา ซึ่งเส้นจะขาด

2.1.3.2 การสาวไหม เมื่อได้รับไหมสดจะต้องนำไปอบให้แห้ง จากนั้นนำไหมที่อบแห้งไปต้มในน้ำที่สะอาดที่มีคุณสมบัติเป็นกลาง รังไหมจะเริ่มพองตัวออก ใช้ปลายไม้เกี่ยวเส้นใยออกมารวมกันหลายๆ เส้น การสาวต้องเริ่มต้น จากขุ่ยรอบนอกและเส้นใยภายในรวมกัน เรียกว่า “ไหมสาว” หรือ “ไหมเปลือก” ครั้นสาวถึงเส้นใยภายในแล้ว เอารังไหมที่มีเส้นใยภายในแยกไปสาวต่าง หากเรียกว่า “เส้นไหมน้อย” หรือ “ไหมหนึ่ง” ผู้สาวไหมต้องมีความชำนาญและทักษะจึงจะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดี เมื่อเติมรังไหมลงไปอีก รังไหมใหม่สามารถรวมเส้นกับรังไหมเก่าได้ โดยไม่ทำให้เส้นไหมขาด

2.1.3.3 การตีเกลียว การตีเกลียวไหมจะช่วยทำให้ผ้าที่จะทอมีความหนา หลังจากเอาไหมสองไหมสามออก ใช้ไม้ค้ำลักษณะคล้ายไม้พาย มีร่องกลางสำหรับค้ำ เกลี้ยรังไหมกดให้เส้นไหมตีเกลียวแน่นดูเล็ก ต้องระมัดระวังและต้องอาศัยความชำนาญ และมีเทคนิคในการทำให้รังที่ต้มเกาะกันเป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ ทำให้เส้นไหมพันหรือไขว้กันหลายๆ รอบ แล้วพักไว้ในกระบุงต่อจากนั้นจะนำมากรอเข้า “กง” แล้วนำไปหมุนเข้า “อ๊ก” เพื่อตรวจหาปุ่มปม หรือตัดแต่งเส้นไหมที่ไม่เท่ากันออก จึงเอาเข้าเครื่องปั่นเพื่อให้เส้นไหมแน่นขึ้น ก่อนที่จะหมุนเข้ากงอีกครั้ง เพื่อรวมเป็นใจ ซึ่งหนึ่งใจจะต้องหมุนกง 80 รอบ เรียกว่า “ไหมดิบ” เส้นไหมดิบที่ได้จะต้องทำการชุบให้อ่อนตัว โดยนำไปชุบน้ำสบู่อ่อนๆ ประมาณ 15-20 นาที แล้วนำไปสลัดและผึ่งลมให้แห้ง โดยหมั่นกระตุกให้เส้นไหมแยกตัวเพื่อนำไปเข้าระวิงได้ จากนั้นก็กรอเส้นไหมเข้าหลอดๆ ละเส้น แล้วดึงปลายไหมแต่ละหลอดเข้าไปรวมกัน ม้วนเข้าหลอดควบตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นก็นำไปตีเกลียวประมาณ 330 รอบ ต่อความยาว 1 เมตร จากนั้นก็นำไหมไปนึ่งหรือลวก เพื่อป้องกันมิให้เกลียวเส้นไหมหมุนกลับ หลังจากนั้นก็จะชุบน้ำเย็นแล้วกรอเข้าระวิง เรียกว่า “ทำเช็ด” ซึ่งจะช่วยให้เกลียวอยู่ตัว

2.1.3.4 การย้อมสี การย้อมสีไหมจะต้องนำไหมดิบมาฟอกเพื่อไม่ให้มีไขมันเกาะ โดยจะใช้ด่างจากขี้เถ้าไปฟอกไหม เรียกว่า “การดองไหม” จะทำให้เส้นไหมขาวนวลขึ้น แล้วจึงนำไปย้อม ในสมัยก่อนนิยมใช้สีจากธรรมชาติ เช่น สีแดงจากครั่ง ผลและใบคำแสด รากยอป่า มะไฟป่า หรือรากของต้นเข็ม สีเหลืองจากแก่นของต้นเข สีส้มจากดอกคำแสดหรือดอกกรรณิการ์ สีนํ้าเงินจากต้นคราม สีเขียวจากเปลือกไม้มะหาด สีเขียวมะกอกจากแก่นไม้ขนุน เปลือกนนทรีและเปลือกต้นตะแบก สีโพลจากใบสับประรดอ่อนกับน้ำมะนาว สีนํ้าตาลจะตันหมาก สีม่วงจากต้นหว่า สีดำจากมะเกลือ รากต้นชะพลูและสมอ แต่ปัจจุบันการย้อมด้วยสีธรรมชาติเริ่มหายไป เนื่องจากมีสีวิทยาศาสตร์เข้ามาแทนที่ ที่หาซื้อได้ง่ายตามร้านขายเส้นไหมหรือผ้าไหม เมื่อละลายน้ำจะแตกตัว ย้อมง่าย สีสดใส ราคาค่อนข้างถูก ทนต่อการซักค่อนข้างดี การย้อมด้วยสีธรรมชาติมีข้อดี คือ สีไม่ฉูดฉาด สีอ่อนเย็นตากว่าสีสังเคราะห์ จึงทำให้สีของผ้างดงามสัมพันธ์กับรูปแบบของผ้าพื้นเมือง สีธรรมชาติจะติดสีได้ดีในเส้นไหมและฝ้าย วิธีย้อมคือ การคั้นเอานํ้าจากพืชให้สีนั้นๆ ต้มให้เดือด จากนั้นนำไหมชุบน้ำให้เปียกบิดพอหมาด กระตุกให้เส้นไหมเรียงเส้นจึงแช่ในนํ้าย้อมสี นำไปผึ่งให้แห้ง จะได้ไหมสีตามต้องการ

2.1.3.5 การทอผ้า ขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะออกมาเป็นผ้าผืนงาม การทอผ้าไหมจะประกอบไปด้วยเส้นด้าย 2 ชุด คือ “ เส้นด้ายยืน ” จะซึ่งไปตามความยาวผ้าอยู่ติดในเครื่องทอ หรือแกน ม้วนด้ายยืน อีกชนิดหนึ่งคือ “ เส้นด้ายพุ่ง ” จะถูกรอเข้ากระสวย เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นด้ายพุ่ง สอดขัดเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก ทอสลั้กันไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดด้ายพุ่งแต่ละเส้นต้องสอดให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับมา จะทำให้เกิดริมผ้าเป็นเส้นตรงทั้งสองด้าน ส่วนลวดลายของผ้านั้นขึ้นอยู่กับ การวางลายผ้าของแต่ละท้องถิ่น (www.silkthailand.com)

ภาพที่ 3 เส้นด้ายพุ่งในกระสวยทอผ้า
ที่มา: <http://www.isantextiles.net>

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับ

2.2.1 วิวัฒนาการของเครื่องประดับโลก

เริ่มแรกงานเครื่องประดับเริ่มจากฝีมือช่างไปสู่ชนชั้นสูง งานเครื่องประดับสนองความต้องการของชนชั้นสูง มากกว่าชนชั้นต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากอำนาจ และสภาพทางเศรษฐกิจนั่นเอง สาเหตุที่งานเครื่องประดับเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เพราะลักษณะงานเครื่องประดับในยุคหนึ่งทำจากวัสดุที่มีราคาแพง เช่น ทองคำ เพชร พลอย เป็นต้น

2.2.1.1 เครื่องประดับสมัยอารยธรรมอียิปต์

วิกส์ (Wigs) ใช้สวมทับศีรษะที่โกนเกลี้ยง หรือทับผมเดิม ทั้งรูปร่าง ความยาว และวิธีการจัดวิกส์ผมแตกต่างกันไปจากช่วงหนึ่งไปอีกช่วงหนึ่ง วิกส์ที่ทำจากผมมนุษย์จะมีราคาแพงกว่าวิกส์ที่ทำจากขนสัตว์ ปอลินีนิ ไยปาล์ม หรือสักหลาด วิกส์ส่วนใหญ่จะมีสีดำ แต่ก็มีสีน้ำเงิน น้ำตาล ขาว และสีทองอยู่บ้าง

เครื่องสวมศีรษะ เครื่องแต่งศีรษะชาวอียิปต์ ส่วนมากใช้กันเฉพาะในพิธีเฉลิมฉลอง หรือใช้เป็นสัญลักษณ์

อัญมณี จะสวมกับเสื้อกราวนินสมัยอาณาจักรใหม่ อัญมณีหรือเข็มขัดประดับอัญมณี จะเป็นแหล่งสีแหล่งเดียวในเครื่องแต่งกายประเพณี

แผงอก (Collars) แผงอกประดับอัญมณี จะใช้ปิดทับบริเวณส่วนนอกเกือบทั้งหมด และมีชิ้นส่วนอยู่ทางด้านหลังเพื่อถ่วงให้ได้ดุลกับส่วนที่หนักอยู่ด้านหน้า

เครื่องประดับคอ (Neck Ornaments) สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สวมให้ทอดอยู่บนหน้าอก เป็นเครื่องรางขึ้นเดียว หรือเป็นตะกรุดที่มีเครื่องรางยึดติดอยู่

กระบังหน้า หรือมงกุฎ (Diadems) หรือสายคาดผม (Filletts) วางอยู่บนศีรษะ บ้างเพื่อยึดดอกไม้ บ้างก็เป็นโลหะที่ทำเลียนแบบดอกไม้ หรือเป็นหินขัด

กำไลแขน กำไลมือ กำไลข้อเท้า ทั้งหมดนี้นิยมสวมกันแต่ก็เพียงในสมัยอาณาจักรใหม่เท่านั้น ซึ่งนิยมสวมสิ่งเหล่านี้ควบกันไปเป็นชุด

ต่างหู เป็นส่วนที่เพิ่มเข้ามาในกลุ่มอัญมณีของชาวอียิปต์เดิม สมัยแรกๆ ผู้หญิงเท่านั้นที่นิยมใส่ ต่างหู ต่อมาดูเหมือนผู้ชายก็ใส่ด้วย แต่ใส่ตอนเป็นเด็กชายเท่านั้น ครั้นโตเป็นหนุ่มแล้วจึงเลิกใส่

2.2.1.2 เครื่องประดับสมัยอารยธรรมกรีก

เครื่องประดับผู้ชาย

หมวก รูปทรงหลักๆ มีทั้ง หมวกแก๊ป (Caps) เปตาโอส (Petasos) ฟริจียน (Phrygian หรือ Bonnet) ปีลอส (Pilos) และสายรัดศีรษะ

เครื่องประดับผู้หญิง

เครื่องคลุมผม เป็นเชือก ผ้าคาด ริบบิ้น และหมวกแก๊ป ใช้เพื่อจัดให้ผมเข้ารูป ในงานจิตรกรรมและประติมากรรม ผู้หญิงมักจะมีผ้าปิดหน้าซึ่งครอบศีรษะ และบางครั้งเห็นเป็นภาพผ้าถูกดึงมาปิดหน้า

อัญมณี ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะสวมอัญมณี เป็นสร้อยคอ ต่างหู แหวน เข็ม และเข็มกลัด เพื่อยึดเสื้อผ้า

2.2.1.3 เครื่องประดับสมัยอารยธรรมโรมัน

เครื่องประดับผู้ชาย

อัญมณี ผู้ชายโรมันนิยมสวมแต่เพียงแหวนเท่านั้น

เครื่องประดับผู้หญิง

ลูกปัดประดับผม มักจะหวีผมให้หยิกสลับซับซ้อน และใช้ลูกปัดและผมปลอมสอดแทรกเข้าไป

อัญมณี ผู้หญิงจะสวมแหวน กำไล สร้อยคอ กำไลมือ ต่างหู สายกระบังหน้าที่ทำขึ้นอย่างสวยงาม

2.2.1.4 เครื่องประดับสมัยเรอเนอส์ของซ์ (ค.ศ. 1500 – 1600)

การตกแต่งร่างกายอย่างเสมอภาคได้เริ่มขึ้น เครื่องประดับมีบทบาทต่อชนชั้นกลาง และจากผลงานที่ทำด้วยมือเริ่มเปลี่ยนเป็นใช้เครื่องจักร และเริ่มเป็นอุตสาหกรรม

2.2.1.5 เครื่องประดับสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ค.ศ. 1800 – ค.ศ. 1900)

ศิลปะเครื่องประดับ ในสมัยที่รับใช้ชนชั้นสูง ผู้มีอำนาจจะมีลักษณะเป็นงานฝีมือ เน้นความวิจิตรพิสดารเป็นหลัก มีรูปแบบประเพณีสืบต่อกันมา ถึงสมัยอุตสาหกรรม รูปแบบเครื่องประดับก็ถูกผลิตเหมือนๆ กันเป็นงานตลาด ขาดความเด่นชัด และสร้างสรรค์เฉพาะขึ้นเฉพาะอัน พอถึงศตวรรษนี้ เมื่อศิลปะรอบตัวเน้นความคิดสร้างสรรค์ และบุคลิกเฉพาะของศิลปินแต่ละคน เครื่องประดับก็พัฒนาไปอีกก้าวหนึ่ง เริ่มหันมาเน้นการออกแบบเฉพาะขึ้น เน้นความคิดสร้างสรรค์ของรูปแบบโดยมีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ของศิลปินแต่ละคน

2.2.1.6 เครื่องประดับคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001 – ปัจจุบัน)

ในปัจจุบัน ถือกันว่าเครื่องประดับเป็นงานวิจิตรศิลป์ เป็นลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ มีความงดงามสมบูรณ์ อยู่ในตัวของมันเอง และในขณะเดียวกัน ก็เป็นสัญลักษณ์ของการแต่งงาน เป็นสัญลักษณ์ของการเกิด และชัยชนะในบางครั้ง ในขณะเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงด้วย แม้จะได้มีการวิเคราะห์กันแล้วว่าประโยชน์ของเครื่องประดับ จะมีอยู่น้อยมาก ก็ตาม แต่ตราบดีที่คนมีสุนทรียภาพอยู่ในจิตใจ ศิลปะเครื่องประดับก็จะยังคงมีอยู่ตลอดไป งานเครื่องประดับเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ ความคิดสร้างสรรค์อันทรงคุณค่าของนักออกแบบ การออกแบบจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการทำเครื่องประดับ ใครพอที่จะออกแบบ ได้ และขยันที่จะนำสิ่งต่างๆ มาปะติดปะต่อเข้าด้วยกัน ก็สามารถที่จะสร้างสรรค์เครื่องประดับสำหรับตนเองขึ้นได้ ตามวิถีทาง เศรษฐกิจ และวิถีทางแฟชั่นปัจจุบันผลักดันให้เครื่องประดับประดาร่างกายที่ราคาแพงเช่น เพชรนิลจินดาเริ่มลดความสำคัญลง จะยังหลงเหลืออยู่ในสังคมที่เห่อเหิม ฟุ้งเฟ้ออวดความมั่งมีต่อกัน การได้ออกแบบเอง ได้สร้างสิ่งของขึ้นใช้เอง เป็นความภาคภูมิใจ ประหยัด และงดงามอย่างมีเอกลักษณ์ (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง, 2547)

2.2.2 วิวัฒนาการของเครื่องประดับในประเทศไทย

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์การทำเครื่องประดับตกแต่งร่างกายมาตั้งแต่สมัยโบราณ การผลิตเครื่องประดับของไทยเกิดควบคู่กับการผลิตเครื่องนุ่งห่ม จากหลักฐานที่ปรากฏงานช่างฝีมือมีเด่นชัดในสมัยพระนางจามเทวีวงศ์ ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์แรกที่เสด็จมาครองเมืองหริภุญชัย (จังหวัดลำพูนในปัจจุบัน) พระนางได้นำช่างฝีมือที่มีความชำนาญหลายประเภท ตามเสด็จไปด้วย ช่างที่ตามเสด็จ มีช่างปูน ช่างปั้น ช่างเขียน ช่างหล่อ ช่างไม้ ช่างผลิตเครื่องประดับตามเสด็จไปด้วย ความเป็นเลิศของช่างฝีมือยังคงปรากฏหลักฐานจนถึงปัจจุบัน รูปแบบงานเครื่องประดับสมัยพระนางจามเทวีวงศ์ สันนิษฐานว่ามีรูปแบบเช่นเดียวกับในภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดต่างๆ ในจังหวัดลำพูน ซึ่งลวดลายและรูปแบบเครื่องประดับดังกล่าวปรากฏในงานปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาด้วย ล้านนาเจริญรุ่งเรืองและเสื่อมสลายเมื่อตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 และต้นพุทธศตวรรษที่ 24 ได้ตกเป็นเมืองขึ้นตรงต่อกรุงรัตนโกสินทร์ และถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสยาม ประมาณกลางศตวรรษที่ 25 ล้านนามีแบบแผนทางศิลปวัฒนธรรมสืบต่อกันมา เครื่องประดับของชาวล้านนาไม่ปรากฏหลักฐานมากนัก แต่ยังมีให้ศึกษา รูปแบบเครื่องประดับล้านนา สันนิษฐานได้จากลวดลายเครื่องประดับงานประติมากรรม ที่ปั้นเป็นสำริด ปูนปั้น และงานแกะสลักไม้ ตลอดจนงานจิตรกรรมฝาผนัง รวมทั้งโบราณวัตถุที่ขุดค้น และจากเอกสารที่ปรากฏ ทำให้ทราบว่าเครื่องประดับล้านนา ทำด้วย

ทองคำ เงิน เครื่องประดับ อัญมณี ทำเป็นเครื่องประดับกระบังหน้าและเกี่ยวยอด ตรงกลางเหนือหน้าผาก ขอบนอกเป็นลายประจายาม โดยประดับศีรษะคู่กับเกี่ยวยอดทรงกรวยสูง ตามขอบประดับด้วยลายดอกไม้ กรองศอกทำเป็นแผ่นกว้างโค้งตามรอบคอ ตรงกลางแผ่นกรองศอกประดับลายดอกไม้ ขนาดด้วยแนวไข่มุก คูคล้ายสมัยสุโขทัย พาทูร์ตมีขนาดกว้างตกแต่งแบบเรียบๆด้วยลายดอกไม้ ต่างหูมีขนาดกว้างประดับด้วยลายก้านขดหรือลายเมฆ เครื่องประดับตัวสวมเฉลี่ยง่า แหวนทำด้วยทองคำ สลักดูนลายแบบเกลี้ยง ส่วนหัวแหวนนิยมใช้หินมีค่า หรือแก้วสีประดับนอกจากนั้นยังมีแหวนโลหะสำริด (การแต่งกายไทย :วิวัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน เล่ม 1. 2542)

2.2.2.1 เครื่องประดับสมัยสุโขทัย

ส่วนใหญ่ในระยะแรกนั้นมีลักษณะและรูปแบบคล้ายกับศิลปะลพบุรี แต่ได้มีการปรับปรุงรูปแบบเป็นลักษณะของตนด้วย มีการคิดประดิษฐ์ให้รูปแบบใหม่ทั้งจากที่คิดประดิษฐ์ขึ้นเองและได้รับอิทธิพลจากรูปแบบศิลปกรรมภายนอกที่เข้ามาใหม่ เช่น อิทธิพลจากศิลปะลังกา ซึ่งเข้ามาพร้อมกับการรับพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ ดังนั้น รูปแบบเครื่องประดับสมัยสุโขทัยจึงมีลักษณะเป็นแบบของตนเอง และเป็นแบบอย่างของเครื่องประดับสมัยอยุธยาในระยะต่อมา ในสมัยนี้มีการใช้เครื่องประดับทั้งที่ทำด้วยทองคำ ถม เงิน และนิยมประดับด้วยอัญมณี 7 สี มีปัทมราค และ ประพาฬรัตน์ เป็นต้น โดยใช้คำว่า “แก้วมณีรัตน์” และ “เครื่องถนิมพิมพาภรณ์” เครื่องประดับที่ปรากฏสำหรับบุคคลชั้นสูง มี ศิราภรณ์ ตุ่มหู แหวน สำหรับสตรีชั้นสูง พบว่ามีทองปลายแขนและแหวน (สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2543)

ภาพที่ 4 เครื่องประดับสมัยสุโขทัย
ที่มา: <http://www.nscs.nu.ac.th>

ภาพที่ 5 การใช้เครื่องประดับในสมัยสุโขทัย
ที่มา: <http://www.bangkokstudiothai.com>

2.2.2.2 เครื่องประดับสมัยกรุงศรีอยุธยา

การใช้เครื่องประดับตกแต่งร่างกายของคนไทยในสมัยโบราณไม่มีมากนัก ถึงจะมีก็ไม่ใช่ของที่มีราคาสูง เพราะในสมัยโบราณมีกฎหมายข้อห้ามมิให้ข้าราชการและราษฎรใช้เครื่องประดับที่มีราคาแพง เช่น มีกฎหมายโบราณกำหนดไว้ว่า “จะแต่งบุตรและหลานก็ให้ใส่แต่จี๋เสมาภักค์จันจำหลักประดับพลอยแดงเขียวเท่านั้นก็ให้ใส่แต่ลายแทงและเกลี้ยงเกี้ยว อย่าให้มีกระจังประจายามสีทิต แลแหวนถมราชาวดีประดับพลอยห้ามมิให้ซื้อขายเป็นอันขาดทีเดียว ถ้าข้าราชการผู้น้อยแลอาณาประชาราษฎร์ ช่างทองกระทำด้วยอย่างธรรมเนียมแต่ก่อน จะเอาตัวเป็นโทษจงหนัก” อาจจะเป็นเพราะข้อห้ามดังกล่าว หรือความต้องการของคนจนที่อยากจะมีเครื่องประดับให้ดูสวยงามกับเขาบ้าง จึงได้มีคนทำของราคาถูกขึ้นจำหน่าย เช่น มีกล่าวไว้ในหนังสือคำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมว่า “ที่เชิงตะพานซึ่งขุนตะวันตกพวกแขกนั่งร้านขายกำไลมือ กำไลเท้าปิ่นปักผม แหวนหุ้มมะกล่ำ แหวนลูกแก้วลูกปิดเครื่องประดับประดาล้วนแต่เครื่องทองเหลืองตะกั่วทั้งสิ้น” การใช้เครื่องประดับตกแต่งร่างกายของคนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา นอกจากที่กล่าวมาแล้วในจดหมายเหตุของลาลูแบร์ก็ได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่า “ชาวสยามสวมแหวนที่นิ้วท้ายๆ (คือนิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย) ของมือทั้งสอง และสมัยนิยมอนุญาตให้สอดสวมได้มากวงเท่าที่จะมากได้ เขาอาจปลงใจซื้อแหวนเพชรก็ได้ในราคาถึงวงละตั้งครึ่งเอกีว (เอกีวหนึ่งมีค่าเท่ากับ 3 ปอนด์) พวกผู้ชายไม่รู้จักใช้สร้อยประดับคอของตนหรือของภรรยาเลย แต่พวกผู้หญิงและเด็กๆ ทั้งสอง

เพศ รู้จักการใช้ตุ้มหู ตามปกตินั้นตุ้มหูมีรูปร่างเหมือนอย่างลูกปั่ว (ลูกแพร์) ทำด้วยทองคำ เงินหรือกะไหล่ทอง เด็กหนุ่มเด็กสาวลูกผู้ดีสวม กำไลข้อมือ แต่จะสวมอยู่ถึงอายุ 6 หรือ 7 ขวบเท่านั้น แล้วยังสวมกำไลที่แขนและที่ขาอีกด้วยเป็นกำไลวง (กำนแข็ง) ทำด้วยทองคำ หรือกะไหล่ทอง”

ตามที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า การตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องทองของมีค่าในสมัยโบราณ ไม่อาจจะแต่งเหมือนกันไปได้หมดทุกคน เจ้านายขุนนาง และราษฎร ต้องรู้กาลเทศะว่าควรแต่งและไม่ควรแต่งอย่างไร จึงจะถูกต้องตามธรรมเนียมที่กำหนดไว้ (สารานุกรมไทย เล่มที่ 18)

ภาพที่ 6 เครื่องประดับสมัยกรุงศรีอยุธยา

ที่มา: <http://www.ayutthayastudies.aru.ac.th>

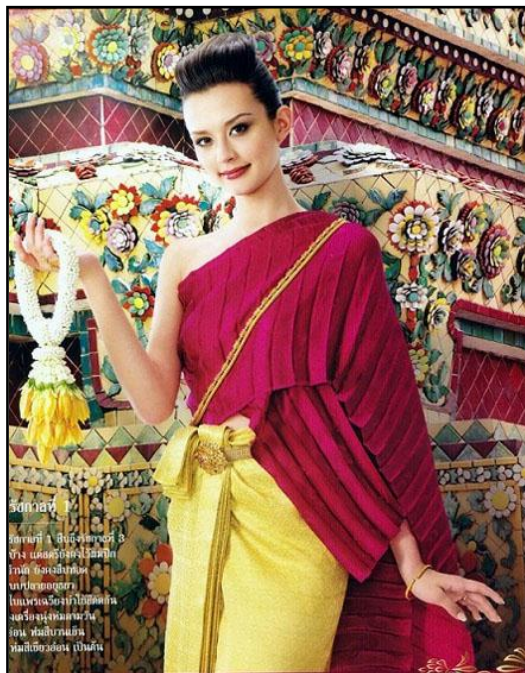

ภาพที่ 7 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ที่มา: ปฏิทินรีเจนซี่ปี ๒๕๔๗ ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยต่างๆ

2.2.2.3 เครื่องประดับสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 1-3 การแต่งกายในสมัยนี้รูปแบบของเครื่องประดับไม่เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยอยุธยา
มากนัก

ภาพที่ 8 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1
ที่มา: ปฏิทินรีเจนซี่ปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

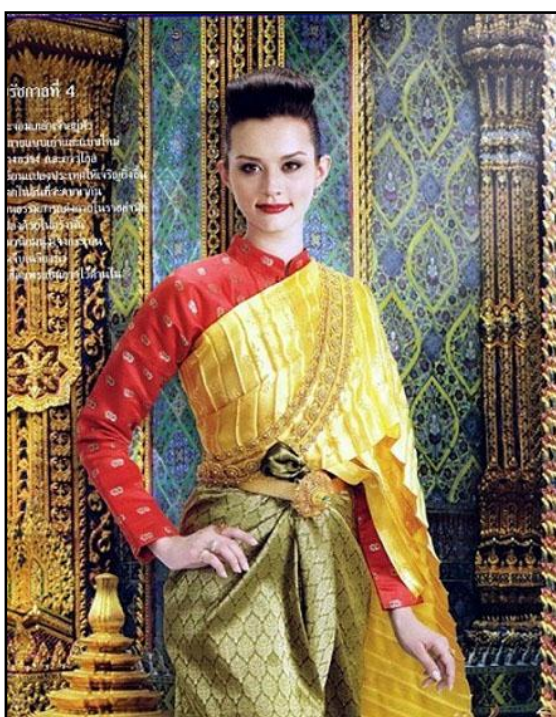

ภาพที่ 9 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2
ที่มา: ปฏิทินรีเจนซี่ปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

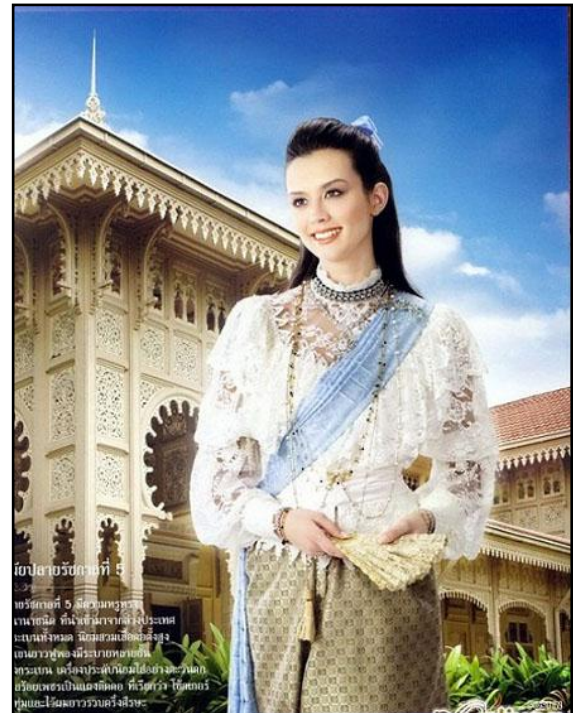
ภาพที่ 10 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3
 ที่มา: ปฏิทินรีเจนซีปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 4 ทรงสนับสนุนให้มีการศึกษาภาษาอังกฤษ และวัฒนธรรมตะวันตก ในราชสำนักจึงมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับสตรีขึ้น เครื่องประดับในสมัยนี้ เช่น ผ้าแพรสไบ ต่างหู เพชร พลอย กรรเจียกजर พาทูร์ด (กำไลแขน) สร้อยสังวาลย์ ตาด เป็นต้น

ภาพที่ 11 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4
 ที่มา: ปฏิทินรีเจนซีปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 5 ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย เครื่องประดับในช่วงรัชกาลนี้ได้แก่ (หญิง) สร้อยสังวาลย์ เข็มขัดทองหัวเพชรพลอย กำไล แหวน สร้อยข้อมือ (ชาย) หมวกทรงเฮลเมท เครื่องประดับในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 ได้แก่ (หญิง) สร้อยไข่มุกหลายๆเส้น เข็มขัด สายนาฬิกา สะพายแพร ถุงเท้าลวดลายปักสี รองเท้าส้นสูง และเครื่องประดับอื่นๆตามฐานะ (ชาย) หมวกกะโล่ ถุงเท้ายาว

ภาพที่ 12 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5
ที่มา: ปฏิทินรีเจนซีปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 6 การแต่งกายและเครื่องประดับเป็นแบบตะวันตก เครื่องประดับที่นิยม คือ (หญิง) สร้อยไข่มุก ต่างหูระย้า สะพายแพรบางๆ และนิยมคาดศีรษะด้วยผ้า หรือไข่มุก

รัชกาลที่ 7 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทำให้คนไทยสนใจอารยธรรมตะวันตกอย่างเต็มที่ มีการแต่งกายด้วยเครื่องประดับเลียนแบบตะวันตกมากขึ้น การแต่งตัวมีอิสระมากขึ้น

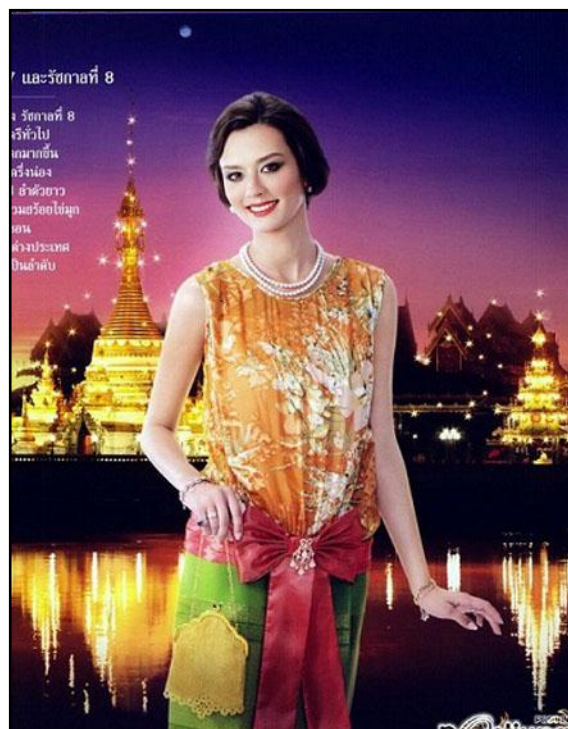
รัชกาลที่ 8 ในสมัยรัชกาลที่ 8 เป็นยุครัฐนิยม การแต่งกายแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. ใช้ในที่ชุมชน
2. ใช้ทำงาน
3. ตามโอกาส

เครื่องประดับจึงมีหลากหลายขึ้น และเปลี่ยนไปตามเครื่องแต่งกาย

ภาพที่ 13 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 6
ที่มา: ปฏิทินรีเจนซีปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

ภาพที่ 14 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7-8
ที่มา: ปฏิทินรีเจนซีปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 9 เกิดชุดประจำชาติของผู้หญิงขึ้นเป็นครั้งแรก มีทั้งหมด 8 ชุด รวมเรียกว่า ชุดไทย พระราชนิยม เครื่องประดับของแต่ละชุดมีไม่มากนัก เป็นการใส่เพื่อความเหมาะสมและสวยงาม (สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2543)

ภาพที่ 15 การใช้เครื่องประดับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9
ที่มา: ปฏิทินรีเจนซี่ปี 2555 ชุดการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

การกำเนิดเครื่องประดับของไทยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันนั้น มีจุดประสงค์ที่เด่นชัดอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. ระบุสถานภาพทางสังคม
2. ความศักดิ์สิทธิ์ ความเป็นสิริมงคล และป้องกันภัยอันตราย
3. เครื่องประดับเพื่อการสักการะพิธีกรรมทางชีวิต
4. คุณค่าทางจิตใจ

นอกจากเครื่องประดับต่างๆ ดังกล่าวแล้วในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ยังมีผู้นิยมนำเหรียญต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องประดับแต่งตัวให้เด็กอีกด้วยเป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวต้องมีพระบรมราชโองการฯ ให้ประกาศห้ามเมื่อ ณ วันพฤหัสบดี ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะเส็ง นพศก (ตามปฏิทินน่าจะ เป็นวันขึ้น ๕ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๐๐) มีความตอนหนึ่งว่า

"อนึ่ง ราษฎรชาวบ้านนอกมีเงินน้อย หาเงินยาก เมื่อทำได้เล็กน้อย ก็เอาเงินบาทบ้าง เงินสลึงบ้าง เงินเฟื้องบ้าง เจาะร้อยผูกคอ ผูกข้อมือบุตรหลาน ด้วยจะอวดกันว่ามีเงินอย่างนั้น เห็นงามอยู่หรือ แล บัดนี้คนในกรุงเป็นอันมาก ทั้งไพร่ทั้งผู้ดีขึ้นขมขนิมกันเอาทองเหรียญ เงินเหรียญเจาะร้อยผูกคอบ้าง ผูก

ข้อมือบ้าง ทำเป็นสังวาลบ้าง แต่งตัวบุทรหลานด้วยสำคัญว่าเป็นของประหลาด จะอวดว่ากว้างขวาง มีของต่างประเทศนั้นเห็นว่างามอย่างไร เมื่อคิดดูเป็นน้าอายน้าอดสูแก่คนนอกประเทศ ซึ่งมีทองเหรียญเงินทองดีนถมมากมายใช้สอยซื้อขายเหมือนเงินบาท เงินสลึง เงินเฟื้อง แลเบี้ยที่ใช้สอยกันอยู่ในกรุงแลในเขตแดนพระราชอาณาจักรณ์ี้ ไม่เป็นของวิเศษแปลกประหลาดเลย...แต่นี้ไปขอเสียเถิด ชายหญิงในกรุงนอกกรุงทั้งไพร่ผู้ดีบรรดาอยู่ในพระราชอาณาจักรณ์ี้ได้เอาทองเหรียญเงินเหรียญมาเจาะร้อยทำเป็นเครื่องแต่งตัวบุทรหลานเลย ขอให้เลิกเสียเป็นอันขาดทีเดียว"

ตามที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า การตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องทองของมีค่าในสมัยโบราณ ไม่อาจจะแต่งเหมือนกันไปได้หมดทุกคน เจ้านายขุนนาง และราษฎร ต้องรู้จักกาลเทศะว่าควรแต่งและไม่ควรแต่งอย่างไรจึงจะถูกต้องตามธรรมเนียมที่กำหนดไว้ (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 18)

มนุษย์ ได้ชื่อว่าเป็นสิ่งมีชีวิตเพียงชนิดเดียวที่สามารถใช้จินตนาการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งผลแห่งความสามารถทางด้านนี้จะเห็นได้จากศิลปะทุกแขนงที่มนุษย์ได้คิดประดิษฐ์ขึ้น โดยหนึ่งในผลงานล้ำค่านี้คือ เครื่องประดับ ซึ่งรูปแบบและลวดลายที่แตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นๆ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการประดับตกแต่งร่างกายในยุคแรกเริ่ม เป็นเพียงการประยุกต์ใช้สิ่งที่ธรรมชาติให้มา เช่น ดอกไม้ หิน เปลือกหอย เมล็ดพืช จากนั้นเมื่อมนุษย์รู้จักการหลอมโลหะ ประกอบกับการค้นพบความสวยงามของอัญมณีต่างๆ จึงเริ่มนำสิ่งเหล่านี้มาทำเป็นเครื่องประดับร่างกาย

2.2.3 ประเภทของเครื่องประดับไทยในอดีต

ในสมัยโบราณเครื่องประดับกายของบุรุษ สตรี สามารถจำแนกได้ดังนี้ (วัฒนธรรม จุฑะวิภาต, 2545)

2.2.3.1 เครื่องประดับคอ มีจี้สำหรับสร้อยคอ ส่วนใหญ่ตัวของจี้จะทำด้วยทองคำประดับพลอย ทับทิม มรกตหรือไม้กึ่งเพชร แล้วมีสายสร้อยคอทองคำร้อยห้อยคอ เสมอ

2.2.3.2 เครื่องประดับตัว สร้อยคอ ซึ่งเป็นสร้อยยาวใช้คล้องสะพายแล่ง ทำด้วยทองคำ ถักเป็นสายด้วยลวดลายต่างๆ ถ้ามีอัญมณีประดับจะเรียกว่าสร้อยสังวาลใช้เป็นเครื่องประดับสำหรับพระมหากษัตริย์เท่านั้น

2.2.3.3 เครื่องประดับแขน มี สร้อยเอี้ยว (เป็นเส้นสร้อยข้อมือทองคำเส้นโตเท่า นิ้วก้อย ทำเป็นห่วงคล้องติดกัน บิดไปมาเป็นห่วง นิยมสวมใส่เป็นประจำ พาหุรัด หรือกำไลส่วนต้นแขน บางทีเรียกว่าทองต้นแขน และกำไลข้อมือ ซึ่งมักทำด้วยทองคำเกี่ยวกลมธรรมดาหรือทำเป็นลวดลายต่าง ๆ กัน เช่น เป็นกำไลกำนบัว ที่มีปุ่มปลายเป็นรูปบัวตูม เป็นรูปเกล็ดนาคที่ตัวกำไลมีปลายสองข้าง เป็นรูปหวนาคเรียกกำไลหวนาค ซึ่งบางครั้งอาจประดับพลอยพวกทับทิม มรกต หรือเพชรก็ได้ ในสมัยอยุธยาตอนต้นจากหลักฐานที่ปรากฏในกฎมณเฑียรบาล จะพบคำว่า อุตรี อุตรา ซึ่งในพจนานุกรมกล่าวว่าคือเครื่องประดับอันเลิศที่สวมใส่ข้อมือซ้าย ขวา ซึ่งน่าจะได้แก่กำไล

2.2.3.4 เครื่องประดับเอว สร้อยอ่อน คือสร้อยขนาดเล็กตั้งแต่สองสายขึ้นไปเรียงกัน มีหัวเป็นที่ร้อย ในสมัยรัชกาลที่ 1-3 เจ้าจอมผู้อยู่ถวายงานจนมีครรภ์ พระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานสายสะอึ่งทองคำหนัก 8 บาทบ้าง 9 บาทบ้าง ทุกสาย

2.2.3.5 เครื่องประดับนิ้ว มีแหวนลั่นไหว แหวน เพชรเม็ดแดง แหวนรังแตน มักนิยมใส่นิ้วก้อย เป็นแหวนทองคำที่ปรุลายรูปหกเหลี่ยมติดๆกัน แหวนนพรัตน์ แหวนเก้ายอด แหวนหัวทรงมณฑป (เป็นแหวนทับทิมหัวเป็นยอดแหลม 1-2 ยอดฝังทับทิมเม็ดเดียว) แหวนพิรอด แหวนตรา

2.2.3.6 เครื่องประดับเท้า มีกำไลข้อเท้า เรียกว่ากำไลก้านบัว

2.2.4 ประเภทของเครื่องประดับในโอกาสต่าง ๆ

การเลือกเครื่องประดับสำหรับบุคคลแต่ละสังคมนั้นแม้จะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันตามลักษณะทางสังคม เชื้อชาติ และความคิดความเชื่อแล้ว เพศและวัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ จะสังเกตเห็นได้จากบุคคลในวัยใกล้เคียงกันก็จะเลือกเครื่องประดับที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งในเรื่องรูปแบบวัสดุ ลักษณะทางสรีระโครงสร้างของร่างกาย อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามไปสำหรับการเลือกประเภทของเครื่องประดับอีกประการก็คือ เรื่องของเวลาและโอกาสในการสวมใส่ (วัฒนธรรม จุฑะวิภาต, 2545)

2.2.4.1 เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางวัน โดยทั่วไปแล้ว การเลือกเครื่องประดับสำหรับเวลากลางวัน มักนิยมแบบที่เรียบง่ายดูโก้ มีดีไซน์มากกว่าแบบที่มีลวดลายแพรวพราว เพราะช่วงเวลากลางวันเป็นเวลาของการทำงานติดต่อธุระ เสื้อผ้าเครื่องประดับจึงควรมีความสุภาพเข้ากับกาลเทศะ ซึ่งความสุภาพที่ว่านี้ก็ไม่ได้มีหลักในการพิจารณาที่ตายตัว ขอเพียงมองดูแล้วเข้ากับโอกาสก็ถือเป็นใช้ได้ ทั้งนี้อาจดูความเหมาะสมในเรื่องของบุคลิกลักษณะทางกายภาพของบุคคล รูปแบบและวัสดุของเครื่องประดับประกอบด้วยก็ได้

2.2.4.2 เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางคืน การเลือกใช้เครื่องประดับในเวลากลางคืนและกลางวัน มีข้อแตกต่างกันคือเครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางคืน ควรเป็นเครื่องประดับที่ทำจากวัตถุที่มีแสงแวววาว เมื่อกระทบแสงไฟแล้วเกิดประกายแสงวูบวาบ แบบของเสื้อผ้าที่จะใส่กับเครื่องประดับไม่ควรเป็นแบบรุ่มรัง ระบาย มีปกหรือลวดลายของเสื้อผ้าเอะเทอะ เป็นต้น เพราะแบบรุ่มรังจะไม่ทำให้เครื่องประดับเด่น สีของเครื่องแต่งกายที่ใช้ประกอบกับเครื่องประดับในเวลากลางคืน ควรเป็นสีทึบ สีที่มีสีดำ สีนํ้าเงิน สีเขียวเข้ม สีม่วงเข้ม เป็นต้น

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

2.3.1 ส่วนประกอบสำคัญของพื้นฐานในการออกแบบ

ส่วนประกอบสำคัญของพื้นฐานในการออกแบบ

2.3.1.1 เส้น (Line) เส้นในการออกแบบเครื่องประดับ หมายถึง เส้นที่มีความยาว ความกว้าง ความหนา ซึ่งมองเห็นด้วยตาเปล่า และมีเนื้อที่ เส้นมีหลายลักษณะ เช่น

เส้นตรง ซึ่งมีความกว้าง ความยาว และความราบเรียบ ถ้าจะเปรียบเทียบกับเสียงดนตรี เส้นตรงก็จะให้ ความเสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีสูงต่ำ

เส้นคลื่น เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ให้ความสนใจ เส้นโค้งให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว อ่อนโยน ไม่รู้จบสิ้น

เส้นประ ให้ความรู้สึกขาดเป็นช่วง หยุดชะงัก ไม่คงที่ เส้นมุมแหลม ให้ความรู้สึกแตกหัก เจ็บปวด รุนแรง

เส้นมีหลายลักษณะ แต่ละลักษณะจะให้อิทธิพลด้านความรู้สึกที่แตกต่างกัน เส้นที่ใช้เครื่องมือ เช่น ไม้บรรทัด จะให้ความรู้สึกตายตัว แข็งกระด้าง มั่นคง ไม่มีความรู้สึกอ่อนไหว จะต่างกับเส้นตรงที่เกิดขึ้นโดยใช้มือขีดอย่างอิสระ หรือเส้นตรงที่เกิดจากการใช้ฟู่กันเขียน มีน้ำหนักเข้ม เบา ไม่เหมือนกัน จะให้ความรู้สึกอ่อนไหว มีความรู้สึกมากกว่า

การนำเส้นต่างๆ มาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ ต้องพิจารณาถึงโครงสร้างของส่วนรวมทั้งหมด และผู้ออกแบบจะต้องระบุให้ชัดเจนว่า จะใช้วัสดุอะไร เทคนิคของการผลิตสามารถช่วยให้เส้นมีการเคลื่อนไหว ได้แก่ เส้นลวด เส้นโลหะอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นเส้น หรือจะใช้วิธีการหล่อเข้าช่วยก็ได้ ก่อนนำเส้นมาใช้ จะต้องมีการออกแบบให้ชัดเจน อาจมีการทดลองออกแบบเส้นชนิดต่างๆ ไว้ก่อน และเลือกเส้นที่มีความเหมาะสมกับแบบไป เส้นเรขาคณิต เป็นเส้นที่ได้รับความนิยมนำมาใช้ในการออกแบบในปัจจุบันมาก เพราะให้ลักษณะรูปทรงที่เรียบง่าย แข็งแรง

เส้นเรขาคณิต ได้แก่ เส้นโค้ง เส้นตรง ที่มาบรรจบกันเป็นรูปร่างสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม เป็นต้น

2.3.1.2 รูปร่าง รูปทรง และบริเวณว่าง (Shape, Form, and Space) รูปทรง และรูปร่าง เมื่อนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ความหมายของรูปทรงคือ ส่วนรวมทั้งหมดของงานมีทั้ง ความกว้าง ยาว และสูง ส่วนบริเวณว่างหมายถึงพื้นที่ว่างซึ่งสัมพันธ์อยู่กับรูปร่าง และรูปทรง รูปทรงที่ใช้ในงานออกแบบเครื่องประดับ มีทั้งรูปทรงที่เลียนแบบธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงที่นักออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นเอง รูปทรงเลียนแบบธรรมชาติ เช่น รูปทรงคน รูปทรงสัตว์ รูปทรงพืช รูปทรงที่ได้จากการส่องกล้องจุลทรรศน์ รูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และรูปทรงสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่จะเป็นรูปทรงนามธรรม (Abstract Form)

การออกแบบเครื่องประดับ รูปทรงธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เน้นการเลียนแบบหรือลดตัดทอนให้ง่ายขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ โดยคำนึงถึงวัสดุที่จะนำมาใช้ ให้มีความสัมพันธ์กับการออกแบบให้มากที่สุด ดังนั้น การออกแบบจะต้องเน้นเรื่อง สี วัสดุ การผลิต อาจจะทำแบบทำเป็นหุ่นจำลองก่อนก็ได้ ขนาดของหุ่นจำลองควรมีลักษณะเท่าของจริง

การออกแบบเครื่องประดับที่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงเสรี จะเน้นความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรงใหม่ๆ ขึ้นมา ในวงการประดิษฐ์เครื่องประดับในปัจจุบันที่เป็นงานศิลปะเครื่องประดับไม่ใช่งานช่างหรือมวลผลิตเพื่อการค้า นิยมการออกแบบรูปทรงเสรี และออกแบบเฉพาะผลงานแต่ละชิ้น เพราะทำให้ได้ผลงานแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับรูปแบบเดิมที่มีอยู่ ผู้ออกแบบเครื่องประดับในแต่ละรูปทรง

จะต้องคำนึงถึงความงดงามน่าสนใจในตัวของมันเอง รูปทรงจะต้องมีความสัมพันธ์กับส่วนรวมทั้งหมด และควรคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริเวณข้างอีกด้วย

2.3.1.3 สี (Color) โดยทั่วไปแล้วสีจะสร้างความประทับใจต่อผู้พบเห็นได้มากพอๆ กับการสร้างแบบการเลือกวัสดุ ตลอดจนความประณีต ในการทำงาน แต่สีเป็นสิ่งที่เร้าความรู้สึกได้มากที่สุดที่ใช้ในเครื่องประดับจะเป็นสีจากหิน เพชร พลอย โลหะ และวัสดุประเภทต่างๆ อย่างไรก็ตามหินที่เกิดขึ้นเองจากธรรมชาติย่อมมีค่ากว่าหิน หรือพลอยที่เกิดจากการสร้างขึ้น ทางวิทยาศาสตร์

การใช้สีในการทำเครื่องประดับจึงต่างกับการใช้สีทางการเขียนภาพ เพราะสีของงานเครื่องประดับ เป็นสีจากวัสดุซึ่งผสมผสานกันเองตามธรรมชาติ เป็นการตกผลึกที่ยาวนาน อย่างไรก็ตามผู้ออกแบบควรจะรู้เกี่ยวกับเรื่องของสีไว้บ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบต่อไป

สีแท้ (Hue) คือสีสดใสที่ยังไม่ได้ผ่านการผสมให้ความเข้มของสีเปลี่ยนไป เช่น สีเขียว สีแดง สีน้ำเงิน สีเหลือง สีส้ม

สีค่าอ่อน (Tint) คือสีที่ถูกผสมด้วยสีขาวหรือมีตัวละลายที่ทำให้สีอ่อนลง

ค่าสีแก่ (Shade) คือสีที่ถูกผสมด้วยสีดำและทำให้เข้มและแก่ขึ้น

สีค่าคล้ำ (Tone) คือสีที่ผสมด้วยสีเทาให้ค่าของสีคล้ำลง

การใช้สีให้กลมกลืนและตัดกัน

สีกลมกลืนกัน (Harmony) ได้แก่ การใช้สีที่คล้ายๆ กันมารวมกลุ่มๆ ไว้ด้วยกันให้เหมาะสมกลมกลืน แต่ก็ต้องไม่ให้อึดอัดเกินไป น่าสนใจ

สีตัดกัน (Contrast) ได้แก่ การใช้สีให้รู้สึกตัดกันสดใส การใช้รวมกันควรคำนึงความเหมาะสมกลมกลืนกันที่จะไปกันได้ ไม่รู้สึกตัดกันรุนแรงจนดูน่าเกลียด

2.3.1.4 ความรู้สึกที่มีต่อสี

สีแดง (Red) ให้ความรู้สึกตื่นเต้น แสดงจุดเด่นอันน่าสนใจ สะดุดตา มีลักษณะเร้าความสนใจตลอดเวลาที่พบเห็น แต่ถ้าใช้สีแดงมากเกินไป ความรู้สึกจะเปลี่ยนเป็นฉูดฉาด สีแดงเข้ากับสีม่วง สีน้ำตาล สีดำ สีทอง สีเขียวเข้ม แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้สีให้เหมาะสมด้วย สำหรับเครื่องประดับแล้ว สีแดงจะได้แก่ ทับทิม พลอยสีแดง สีที่เข้ากันได้แก่ สีเงิน สีทอง สีดำ สีเขียว สีน้ำเงินเข้ม แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบเป็นสำคัญด้วย

สีดำ (Black) มีลักษณะสงบเยียบ อับทึบ น่ากลัว สง่า ถ้าอยู่ในบริเวณกว้างๆ จะให้ความรู้สึกอ้างว้าง เยียบสงบ มากกว่า อยู่ในบริเวณแคบๆ สำหรับเครื่องประดับที่เป็นสีดำ ได้แก่ นิล หินประเภทข้าวตอกพระร่วงหรือหินอุกกาบาต เป็นต้น สีที่จะใช้ให้เข้ากับสีดำเมื่อเป็นเครื่องประดับ ได้แก่ สีเงิน สีทอง เป็นต้น

สีเขียว (Green) มีลักษณะเป็นสีให้ความรู้สึกเย็น ให้ความรู้สึกเป็นกลาง สบายตา สดชื่น เป็นสีที่เข้ากับสีเทา สีน้ำตาล เป็นสีที่ตรงกันข้ามกับสีแดง เครื่องประดับที่เป็นสีเขียว ได้แก่ หินสีเขียวที่เรียกเขียวส่อง พลอยสีเขียว มรกต สีที่เข้ากับสีเขียวได้ดีเมื่อเป็นเครื่องประดับ ได้แก่ สีขาว สีเงิน สีดำ

สีน้ำเงิน (Blue) เป็นสีเย็น เมื่อมีความเข้มจัดจะให้ความรู้สึกเยือกเย็น สีสงบ เข้ากับสีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาล และกลมกลืนกับสีดำ เป็นสีที่อยู่ตรงข้ามกับสีส้ม เครื่องประดับที่เป็นสีน้ำเงิน ได้แก่ หินสีน้ำเงิน พลอยหินสีน้ำเงินที่เรียกว่า ไพลีน นับว่าเป็นหินที่มีราคาแพง ชาวยุโรปใช้เป็นแหวนหมั้นราคาแพงมาก ถ้าได้รับการเจียรระโนอย่างดี

2.3.1.5 การสร้างความสมดุล (Balance) ความสมดุล หมายถึง การจัด

องค์ประกอบให้สัมพันธ์กัน มีน้ำหนัก หรือความสมดุลกลมกลืนไปด้วยกัน ความสมดุลทำให้เกิดความกลมกลืนสวยงาม ความสมดุลพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ สมดุลซ้ายขวาเท่ากัน (Symmetry) และ สมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน (Asymmetry) ความสมดุลซ้ายขวาเท่ากัน เป็นการสมดุลด้วยขนาด หรือรูปร่างที่คล้ายกัน หรือการใช้สีที่มีความกลมกลืนกัน ส่วนลักษณะสมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน เป็นการสมดุลที่แตกต่างกันด้านรูปทรง เนื้อที่ สี แต่ดูแล้วรู้สึกกลมกลืนสมดุลกัน การออกแบบ 3 มิติเช่นเครื่องประดับ ถ้าออกแบบไม่สมดุลจะเห็นสีน้ำหนักเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งได้อย่างชัดเจน วิธีแก้ปัญหาเรื่องความสมดุลในเครื่องประดับอาจจะแก้ปัญหาได้ดังนี้

2.3.1.5.1. สมดุลด้วยรูปทรง แก้ปัญหาให้ขนาดรูปทรงเท่ากัน

2.3.1.5.2 สมดุลด้วยสี แก้ปัญหาด้วยการใช้สีให้กลมกลืนกัน

2.3.1.5.3 สมดุลด้วยลักษณะผิว ทำให้เกิดลักษณะผิวที่แตกต่างกันเล็กน้อย

2.3.1.6 การเลือกลักษณะผิว (Texture) ผิว คือส่วนที่มองเห็นได้รอบๆ รูปทรงหรือ

รูปร่างนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะขรุขระ มัน หยาบ ด้าน โปรงใส ฯลฯ ลักษณะผิวให้ความรู้สึกต่อการพบเห็นอย่างยิ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกอยากจับต้อง ลูบคลำ ลักษณะผิว จะให้ความรู้สึกตอบสนองต่างกัน ตามแต่ความรู้สึกของแต่ละบุคคลว่าจะตอบสนองไปในด้านใด อย่างไร ลักษณะผิว จึงมีความสำคัญต่อรูปทรงมาก ในด้านการสัมผัสลักษณะผิวมีส่วนช่วยในการออกแบบรูปทรงเป็นอย่างยิ่ง สิ่งของเครื่องใช้ตามบริเวณที่เป็นด้าม หรือที่จับถือ มักจะออกแบบให้ผิวขรุขระ จับถือกระชับมือ และถ้าสิ่งของนั้นเป็นเครื่องประดับ ลักษณะผิวจะต้องมีความกลมกลืนกับส่วนรวมทั้งหมดของรูปทรง ผิวจะเรียบ หรือขรุขระมักจะขึ้นกับแบบ และการไปกันได้หรือไม่กับวัสดุโดยส่วนรวม ตลอดจนสี และการนำไปใช้เป็นสำคัญด้วยการออกแบบเครื่องประดับให้ลักษณะผิวสอดคล้องกัน ไขจะเน้นที่ลักษณะผิวอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึง แบบ และวัสดุที่จะนำมาใช้ด้วย ถ้าผู้ออกแบบต้องการจะเน้นผิวของโลหะ ที่จะนำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับอย่างเดียว จะต้องให้สัมพันธ์กับรูปทรง ไม่ควรมีหินสีหรือสิ่งอื่นๆ มาร่วมในแบบนั้นอีก เพราะจะทำให้เครื่องประดับ มีจุดสนใจ หรือจุดเร้าสับสน แต่ในขณะเดียวกัน หากจะให้ผิวเรียบ และขรุขระต่างกัน ไม่ควรให้ปริมาณเนื้อที่ ที่จะใช้เท่ากัน

การทำเครื่องประดับ อาจทำได้โดยใช้เศษโลหะต่างชนิดมาเชื่อมติดกัน และขัดให้เกิดความสวยงาม หรือจะใช้วิธีชุบรีดให้เกิดเป็นรอยขึ้น หรือจะใช้วิธีฝังหินขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกัน ให้เกิดการขรุขระก็ได้ อย่างไรก็ตาม ต้องออกแบบเป็นภาพร่างให้ได้ลักษณะตายตัวที่ต้องการเสียก่อน

2.3.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

งานประดิษฐ์เครื่องประดับ เป็นงานศิลปะร่วมกับงานช่าง แต่การที่จะจัดให้งานเครื่องประดับเป็นงานศิลปะ หรืองานช่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออย่างหนึ่งมาก อีกอย่างหนึ่งน้อย ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้สร้าง และผลสำเร็จของงานที่แสดงออกมา เป็นสำคัญ ถ้าผู้สร้างหวังผลทางด้านเศรษฐกิจ จำเป็นอยู่ที่ต้องศึกษาความต้องการของตลาด และสร้างงานตามความต้องการ ของตลาด ยึดหลักความชอบ และไม่ชอบของกลุ่มชนเป็นหลัก และผลงานจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ กันได้ ส่วนงานเครื่องประดับที่มีลักษณะงานศิลปะ มักจะมีรูปทรงแปลกใหม่เน้นความงาม ไม่คำนึงถึงความชอบ หรือไม่ชอบของใคร และผลงานจะไม่ซ้ำกับใครมักจะเป็นงานชิ้นเดียว เช่นเดียวกับงานประติมากรรม ผู้สร้างสรรคสร้างตามอุดมคติความงาม ของตนเป็นหลัก ใส่ความคิดตามความพอใจแปลกใหม่ ไม่หวังผลการค้าโดยตรง งานเครื่องประดับนั้นก็จัดเป็นงานศิลปะได้

ออกแบบเครื่องประดับอย่างไรจึงจะได้งานที่มีคุณค่า ก่อนอื่นนักออกแบบจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์โดยส่วนร่วม เมื่อมองส่วนรวมทั้งหมด งานจะมีลักษณะเป็นเอกภาพแม้จะใช้วัสดุต่างชนิดกันก็ตาม ไม่รู้สึกแบ่งแยก หรือกระจัดกระจาย มีความกลมกลืนกันระหว่างความงาม และประโยชน์ใช้สอย ก่อนอื่นเมื่อพบสิ่งใดที่มีความประทับใจ ให้ถามตัวเองก่อน ว่าทำไมจึงชอบ อะไรคือจุดดลใจประทับใจให้เกิดความชอบใจในสิ่งที่มองเห็นนั้น เป็นรูปทรง พื้นผิว หรือเส้นรอบนอก หรือความเรียบง่ายในรูปทรง ความหรูหรา สีสน หรือความมีค่าของวัสดุที่ทำให้เวลาสำหรับตัวเองที่จะศึกษาสิ่งที่ชอบนั้น และเริ่มหัดที่จะขีดเขียนสเก็ตซ์ภาพเกี่ยวกับเครื่องประดับ โดยยึดแนวทางที่เคยเห็น และชอบก่อน และค่อยๆ ดัดแปลง แก้ไข ไปเรื่อยๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ความงามทางการออกแบบเป็นแนวทางประสบการณ์จากการได้ดูมาก ค้นคว้ามาก จะช่วยให้ เข้าใจง่ายขึ้น อย่าฝืนความรู้สึกเมื่อรู้ตัวว่าเป้าหมายงานที่ทำโดยปราศจากใจรักไม่อาจถึงจุดมุ่งหมายที่ดีได้

นักออกแบบที่ดีต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความฉับไวทางความคิด และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม รู้จักนำหลัก พื้นฐานความงามทางศิลปะมาช่วยสร้างแบบ รู้จักแก้ไขดัดแปลงผลงาน รักการค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ

ความแตกต่างของการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน และเครื่องประดับในอดีต จะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดในเรื่อง รูปทรง วัสดุที่นำมาใช้ เครื่องประดับในอดีตการออกแบบจะมีความหรูหรา โครงสร้างซับซ้อน วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่ เป็นวัสดุที่มีราคาแพง มีความประณีต และละเอียดอ่อนอย่างชัดเจน เป็นงานที่ต้องใช้ความประณีตอย่างจริงจัง ส่วนงานเครื่องประดับ ในปัจจุบันรูปทรงเรียบง่าย รูปแบบสัมพันธ์กับวัสดุและโครงสร้างมีความสำคัญมากกว่าลวดลายปลีกย่อย

การออกแบบเครื่องประดับไม่ได้เพื่อประดับร่างกายอย่างเดียว นักออกแบบต้องมองใน ภาพกว้าง เพื่อให้ได้งานเครื่องประดับที่สมบูรณ์ที่สุด เครื่องประดับ 1 ชิ้น สามารถตกแต่งอะไร วางตำแหน่งที่ใด มีความเหมาะสมอย่างไร เช่น เครื่องประดับหมวก (ใช้มากสำหรับสตรีทางยุโรป และใช้ในงานสำคัญๆ) การออกแบบควรวางได้ทุกที่ มีความเด่นในความเป็นเครื่องประดับ การออกแบบเครื่องประดับติดหมวก กลุ่มเป้าหมายจะอยู่ที่แถบยุโรป การออกแบบจำเป็นต้องหาข้อมูลรสนิยมทางประเทศยุโรปเป็นหลัก

เครื่องประดับรองเท้า เครื่องประดับกระเป๋า นอกจากรูปแบบ โครงสร้างการวางตำแหน่งในภาพรวมแล้ว ต้องคำนึงถึงวัสดุที่ใช้ผลิตด้วย

การออกแบบเครื่องประดับสินค้าแฟชั่นปัจจุบัน เป็น Costume Jewelry มากกว่าอดีต นักออกแบบต่างชาติ เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส ที่มีชื่อเสียงประสบผลสำเร็จด้านการออกแบบเครื่องประดับ ผลงานส่วนใหญ่เป็นเครื่องประดับประเภท Costume Jewelry ส่วนใหญ่ เช่น Pierre Cardin, Anne Klien , Yves Saint Laurent, Christian Dior Chanel , Elsa Schioparelli, ทั้งนี้ อาจเป็นด้วยกลุ่มผู้ใช้เครื่องประดับ แตกต่างจากอดีต แตกต่างด้วยวัย รสนิยม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล คอมพิวเตอร์ รวดเร็ว แข่งกับเวลา ภูมิทัศน์ที่หายาก วัสดุธรรมชาติ วัสดุแปลกใหม่ มีอิทธิพลต่อการออกแบบ (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ และคณะ, 2553)

2.3.2.1 ความหมายและความสำคัญของการออกแบบ

ความหมายของการออกแบบ การออกแบบเครื่องประดับก็เหมือนกับการออกแบบงานชนิดอื่นๆ ส่งเสริมบุคลิกของผู้สวมใส่ซึ่งจะพบอยู่เสมอว่าการออกแบบเครื่องประดับชิ้นหนึ่งๆนั้น ในเรื่องของลักษณะรูปร่าง ช่องว่าง เนื้อวัสดุ น้ำหนักของวัสดุที่จะต้องนำมาตราส่วนและขนาด การออกแบบเครื่องประดับจนถึงขั้นตอนของการประดิษฐ์ขึ้นงานเครื่องประดับแต่ละชนิดนั้น ช่างจะต้องใช้ความประณีต และละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก การสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้นเพื่อให้สอดคล้องตามผู้พบเห็น (นวนน้อย บัญวงษ์, 2539)

การออกแบบ คือการกำหนดความนึกคิดตามความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และรู้จักการปรับปรุงแก้ไขสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

ความสำคัญของการออกแบบ มนุษย์รู้จักการออกแบบมานานมากแล้ว จากหลักฐานทางโบราณคดีทำให้ทราบว่ามนุษย์รู้จักการออกแบบมานานกว่า 6,000 ปี การใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้กลมกลืนกับธรรมชาติ และวัสดุประสงค์ที่ต้องการ ต่อมาเมื่อสังคมวิวัฒนาการ เข้าสู่รูปแบบสังคมสมัยใหม่ที่พึ่งพิงธรรมชาติน้อยลง การออกแบบจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น จนกล่าวได้ว่าทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นล้วนมาจากการออกแบบก่อนเสมอ

2.3.2.2 วัตถุประสงค์ของการออกแบบเครื่องประดับ

การออกแบบเครื่องประดับมีวัตถุประสงค์หลายประการดังต่อไปนี้ (เกษร ธิตะจारी, 2543)

2.3.2.2.1 เพื่อความสวยงาม เช่นเครื่องประดับกาย เครื่องประดับศรีษะ และเครื่องประดับเสื้อผ้า เช่น การระบายสีหน้าและร่างกาย การใช้พวงมาลัยและดอกไม้ประดับคอ เครื่องประดับศรีษะ และเครื่องประดับเสื้อผ้าเพื่อให้ดูเด่นและสวยงาม เป็นต้น

2.3.2.2.2 เพื่อแสดงถึงตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่เครื่องหมายต่าง ๆ อันแสดงถึงยศศักดิ์ เช่น ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ นอกจากนั้นเครื่องราชที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็จัดเป็นเครื่องประดับชั้นสูงที่มีการออกแบบเพื่อเฉพาะสำหรับบุคคลที่ได้รับเกียรติจะได้รับ

เท่านั้น ในสมัยโบราณพวกหัวหน้าเผ่าก็จะมีเครื่องประดับเฉพาะที่บ่งบอกฐานะให้ทุกคนรับรู้ เครื่องประดับประเภทนี้จะมีลักษณะเฉพาะที่ได้รับการออกแบบอย่างเป็นทางการ

2.3.2.2.3 เพื่อแสดงออกถึงเอกลักษณ์ เช่นเครื่องประดับของแต่ละชาติ เผ่า กลุ่ม หมู่ และคณะที่มีการยอมรับก็จะมีเครื่องประดับที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเทศหรือแต่ละท้องถิ่น

2.3.2.3 หลักการออกแบบเครื่องประดับ

หลักการในการออกแบบเครื่องประดับแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ

2.3.2.3.1 ความเป็นหน่วยเดียวกัน การออกแบบนักออกแบบต้องคำนึงถึงภาพรวมของงานแบบเป็นกลุ่มก้อน มองทุกอย่างสัมพันธ์กันหมด แล้วจึงค่อยแยกพิจารณาส่วนย่อย

2.3.2.3.2 ความสมดุล ความสมดุลเป็นหลักการพื้นฐานของการออกแบบทุกประเภทอยู่แล้ว แต่เมื่อพูดถึงการออกแบบเครื่องประดับ ต้องคำนึงถึงความพอดีไม่มากเกินไป

2.3.2.3.3 ความสัมพันธ์ทางศิลปะ การวางองค์ประกอบทางการออกแบบอย่างเหมาะสม เพราะเครื่องประดับมีจุดขายที่ความงามและลักษณะเด่นเฉพาะอย่าง นักออกแบบจึงต้องออกแบบให้เห็นส่วนของงานอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความรู้สึกระทึกใจให้เกิดแก่ผู้พบเห็น ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีจุดเด่นเพียงจุดเดียว อาจมีมากกว่าหนึ่ง เพียงแต่ว่าดูโดยรวมแล้วจุดเด่นที่สองนั้นยังด้อยกว่าจุดแรก

2.3.2.4 ประเภทรูปทรงที่ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ รูปทรงและรูปร่างเมื่อนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับจะมีความหมายใกล้เคียงกันมาก ความหมายของรูปทรงคือส่วนรวมทั้งหมดของงานมีทั้ง ความกว้าง ยาว และสูง รูปทรงที่นักออกแบบสร้างสรรค์ขึ้น แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม

2.3.2.4.1 รูปทรงเรขาคณิต (geometric form) ในการออกแบบเครื่องประดับที่มีการนำรูปเหลี่ยมต่างๆ ที่เรารู้จักเป็นอย่างดี เช่น

กลุ่มของรูปทรงเหลี่ยม ได้แก่ สี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมคางหมู สี่เหลี่ยมขนม เปียกปูน หกเหลี่ยม แปดเหลี่ยม สามเหลี่ยม

กลุ่มของรูปทรงกลม ทรงรี ทรงหยดน้ำ

กลุ่มรูปทรง ได้แก่ ทรงกระบอก ทรงกรวย และยักรวมถึงเส้นตรง เส้นโค้งต่างๆ

2.3.2.4.2 รูปทรงอิสระ (free form) เป็นรูปทรงที่ตรงกันข้าม กับเรขาคณิต ถึงแม้จะมีเหลี่ยมมุม ส่วนโค้ง เส้นต่างๆ แต่ไม่สามารถ บ่งบอกได้ชัดเจน ว่าเป็นรูปทรงอะไร รวมทั้งอ้างอิงตามหลัก คณิตศาสตร์ รูปทรงอิสระส่วนใหญ่ ก็ไม่สามารถแบ่งเป็นสองส่วน ที่เท่ากันได้ ในบางครั้ง รูปทรงอิสระ คือการขีดเส้น

2.3.2.4.3 รูปทรงธรรมชาติ (natural form) การออกแบบรูปทรงเลียนแบบธรรมชาติ เป็นการนำรูปทรงที่มีอยู่ ตามธรรมชาติรอบตัวเรา เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ต่างๆ สัตว์น้ำ แมลง มนุษย์ เป็นต้น มาใช้เป็นแม่แบบในการออกแบบโดยยังคงให้ความรู้สึกและรูปทรงที่เป็นธรรมชาติอยู่ ส่วน

ผลงานบางชิ้น ที่ออกแล้วล้าเลียนธรรมชาติ โดยใช้รูปทรงเช่น ตุ๊กตาหมี การ์ตูน อวัยวะของร่างกาย เป็นต้น เมื่อผลิตออกมาแล้ว ยังคงเป็นรูปทรงตามธรรมชาติ ให้เห็นอยู่ บางครั้งได้มีการนำวัสดุที่มีอยู่ ตามธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย กิ่งไม้ ขนนก ฯลฯ เครื่องประดับแต่ละรูปทรงก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก เพียงแต่มีการนำวัสดุอื่น มาเพิ่มคุณค่า หรือราคาประดับเข้าไป

2.3.3.4.4 รูปแบบที่ได้จากการทำเครื่องประดับในอดีต (cultural and ethnical style) หมายถึง การออกแบบเครื่องประดับ ในปัจจุบัน ค.ศ. 2000-2001 ที่ยังมีการนำเอา สไตล์ และยุคสมัย ของเครื่องประดับในอดีต กลับมาปรับปรุง ดัดแปลง เพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับสมัย ปัจจุบัน โดยที่ยังเห็นเค้าโครงเดิม และลักษณะ ยังคงคล้ายคลึงกับสไตล์ หรือยุคสมัยนั้นๆ แม้สัญลักษณ์ (symbol) ในอดีตบางอย่าง เช่น ตัวอักษรอียิปต์โบราณ ตัวอักษรของอินเดีย ตัวอักษรจีน ฯลฯ แม้กระทั่ง สัญลักษณ์ ทางศาสนา ที่ยังมีการทำกันอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น รวมถึงการนำเอา กรรมวิธีการผลิตวัสดุ บางอย่าง ที่เคยมีการผลิตและใช้ในอดีต กลับมาผลิตใหม่วิธีการผลิต และรูปลักษณะเดิมเอาไว้

2.3.2.5 ฐานข้อมูลการออกแบบสินค้าเครื่องประดับ ที่ควรคำนึงถึง

2.3.2.5.1 ฐานข้อมูลความนิยมเฉพาะกิจ อะไรคือเหตุ ปัจจัย เป็นความนิยมที่เป็นอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ และการคาดเดา หรือสมมติฐานว่าน่าจะเกิดขึ้นต่อไป เพื่อสร้างแนวโน้มของการออกแบบ ทั้งนี้ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบ เช่น ศึกษาวิเคราะห์ความนิยมรูปแบบเครื่องประดับในแต่ละช่วงเวลา อะไรคือปัจจัยแห่งความนิยม

2.3.2.5.2 ฐานข้อมูลรสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการวางเป้าหมายทางการตลาด การค้นหา รสนิยมกลุ่มเป้าหมายต้องแยกกลุ่มให้ชัดเจน มีแบบสอบถาม หลักการวิเคราะห์ การทดลอง

2.3.2.5.3 ฐานข้อมูลการออกแบบ รูปแบบสร้างสรรค์ แปลกใหม่ สวยงาม คำนึงถึงการผลิต การออกแบบ ควรเป็นรูปแบบการบูรณาการ ไม่มองทิศเดียว มีความหลากหลายทั้งวัสดุ และโครงสร้าง

2.3.2.5.4. ฐานข้อมูลการผลิตและระยะเวลาการผลิต

2.3.2.5.5. ฐานข้อมูลทางการตลาด ศักยภาพของคู่ค้า

เครื่องประดับจัดเป็นงานศิลปะผสมงานช่างฝีมือ มีความสวยงาม ความเชื่อทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม แฝงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ศิลป์ มีนัยยะทางอารยธรรม แสดงความเจริญทางความคิด เทคโนโลยีแห่งยุค เครื่องประดับเป็นเฟอร์นิเจอร์ประดับร่างกายเช่นเดียวกับเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่ผ่านมา เครื่องประดับเป็นสินค้าประเภทหนึ่งที่ทราบดีว่าเข้าสู่ประเทศเป็นอันดับต้นๆ ปีพ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2548 รัฐบาลให้การสนับสนุนสินค้าแฟชั่น เสื้อผ้าเครื่องประดับ ส่งเสริมให้ส่งสินค้าเสื้อเครื่องประดับสู่ต่างประเทศเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้มีกระบวนการค้นคว้าวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยแก้ปัญหาด้านการขาดแคลน นักออกแบบให้ถูกทางตรงกับความต้องการของตลาด จากการศึกษาอุตสาหกรรมเครื่องประดับไทย ขาด ยี่ห้อ หรือแบรนด์ ที่เป็นที่ยอมรับติดตลาดต่างประเทศ การที่อุตสาหกรรมเครื่องประดับไทยรับจ้างผลิตมาตลอด ทำให้มีทักษะด้านการผลิต ขาดศักยภาพด้านการออกแบบ ในขณะที่เดียวกันประเทศจีน อินเดีย

เป็นคู่แข่งของไทยด้านการรับจ้างผลิต เนื่องจากมีฝีมือและมีค่าแรงต่ำ ต่างประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส หันไปผลิตเครื่องประดับในประเทศจีนเป็นส่วนมาก งานช่างฝีมือของไทยกำลังประสบปัญหา ยิ่งนับวันจะเป็นปัญหาระยะยาว ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาระดับประเทศ อุตสาหกรรมเครื่องประดับไทย จำเป็นต้องแก้ปัญหา โดยศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีอยู่ เพื่อแก้ปัญหาสร้างความแข็งแกร่ง จากการศึกษาพบว่าประเทศที่สามารถกำหนดแนวโน้มเครื่องประดับได้ มีส่วนทำให้เกิดจุดเด่นด้านการออกแบบ เครื่องประดับในปัจจุบัน ไม่ใช่เฉพาะเครื่องประดับ เพชรพลอยจริงประเภทคลาสสิคราคาแพงเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าเครื่องประดับที่ทำรายได้เป็นหลักล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คือเครื่องประดับแฟชั่นเพชรพลอยปลอม (Costume Jewelry) ที่มีการออกแบบรูปแบบแปลกตา มีความคิดสร้างสรรค์ในผลงานมากกว่าการใช้วัสดุจริง แม้ราคาสูง แต่มีกลุ่มเป้าหมายรองรับชัดเจน เครื่องประดับไม่ใช่ของมีค่าเพื่อการเก็บรักษา เครื่องประดับได้กลายเป็นรสนิยมหมุนเวียนเปลี่ยนรูปแบบอย่างรวดเร็วเป็นไปตามกระแสผู้บริโภค โดยมีสิ่งแวดล้อม ความจำเป็นทางวัสดุ เศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดรูปแบบเครื่องประดับแฟชั่นประเภทเครื่องประดับปลอมและเป็นที่นิยม เพราะมีความอิสระความคิดสร้างสรรค์ของนักออกแบบปรากฏอยู่ เครื่องประดับแฟชั่นเครื่องประดับปลอมเป็นที่นิยมเพราะมีการเคลื่อนไหว ด้วยสี และวัสดุที่ไม่หยุดนิ่ง นักออกแบบตะวันตกหลายประเทศที่ประสบผลสำเร็จเพราะการออกแบบเครื่องประดับแฟชั่นเครื่องประดับปลอม เครื่องประดับปลอมเป็นทางเลือกใหม่ของนักออกแบบเครื่องประดับ มีความหลากหลาย อิสระในความคิด มีความหลากหลายการใช้วัสดุ มีความคิดสร้างสรรค์ทางความคิดการจิตวางที่แตกต่าง เครื่องประดับไม่ใช่ประดับร่างกายเฉพาะบนนิ้วมือ ลำคอ ข้อมือ แต่ประดับเครื่องแต่งกายทุกชนิด ตั้งแต่หมวก รองเท้า กระเป๋า หรือปักประดับบนเสื้อ บนเครื่องใช้ต่างๆ และอัญมณี ไม่ใช่ฝังอยู่บนโลหะรูปพรรณเท่านั้น แต่สามารถฝังบนไม้ บนหนัง บนกระเบื้อง บนพลาสติกให้ความแปลก แตกต่างไปจากเครื่องประดับในอดีต

2.3.2.6 การเลือกวัสดุให้สัมพันธ์กับแบบ

วัสดุที่ใช้ในการทำเครื่องประดับ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทถาวรและประเภทไม่ถาวร วัสดุประเภทถาวร ได้แก่ โลหะทุกชนิด เช่น ทองคำ ทองคำขาว เงิน ทองแดง ทองเหลือง อะลูมิเนียม หินต่างๆ เช่น เพชร มรกต ทับทิม โกเมน และพลอยต่างๆ ตลอดจนวัสดุที่หายาก วัสดุประเภทไม่ถาวร ได้แก่ วัสดุประเภทไม้ เมล็ดพืช พลาสติก และวัสดุอื่นๆ ที่แตกหัก ชำรุดเสียหายได้ง่าย

การเลือกวัสดุมาใช้ทำเครื่องประดับต้องพิจารณา การออกแบบ เหมาะสมกลมกลืนกันโดยสภาพ ส่วนรวมทั้งหมด ประโยชน์ใช้สอย เน้นเวลาที่ใช้ เช่น เวลากลางคืนควรเลือกหิน หรือโลหะที่มีแสงเป็นประกาย รับแสงไฟ กระบวนการผลิตที่สัมพันธ์กับการออกแบบและประโยชน์ใช้สอย รวมถึงการบำรุงรักษา สะดวก ง่าย และรวดเร็ว ไม่ยุ่งยากเกินความจำเป็น

เครื่องประดับจากการทำมือ ในปัจจุบันเครื่องประดับ Handmade หรือ เครื่องประดับทำมือเป็นที่นิยมกันมาก เช่น ต่างหู กำไล สร้อย ที่คาดผม ไม่ว่าจะทำมาจากไหมพรม หรือ คริสตัล ต่างก็ทำ

ออกมาดูดีสวยงามและปัจจุบันทำให้นักเรียน นักศึกษา หันมาผลิตผลงานจากที่สร้างสรรค์ เพื่อหารายได้ โดยหลายคนก็สามารถนำไปประกอบเป็นธุรกิจในอนาคตได้

สำหรับลวดลายที่วาดลงบนเครื่องประดับจากดินขาว เป็นฝีมือของอาทิทยาทั้งหมด ซึ่งจะมีการคิดลวดลายใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ลูกค้าเบื่อ ซึ่งข้อดีของเครื่องประดับจากดินขาวนั้น คือ มีน้ำหนักเบา และมีคุณสมบัติดูดความชื้นจากอากาศทำใหเมื่อนำไปสวมใส่จะรู้สึกเย็น

2.3.2.7 การออกแบบสร้อยคอ เส้นนิสระมักจะเป็นเส้นที่ใช้ในการออกแบบได้ดี สำหรับเป็นแบบในการทำเครื่องประดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในงานเครื่องประดับที่เป็นงานสมัยใหม่ สำหรับการออกแบบสร้อยคอ นักออกแบบมักจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสร้อยคอและจี้ที่ห้อยแขวนลงมา ความสวยงามเป็นจุดเน้นอันดับแรก และการใช้สอยเป็นอันดับรองลงมา คือคำนึงถึงความสะดวกสบายเวลาสวมใส่เป็นสำคัญ ส่วนใหญ่การออกแบบสร้อยคอ มักจะมีลักษณะเรียบง่าย ใช้ได้กับจี้ห้อยคอหลายรูปแบบและไม่ควรมีน้ำหนักมากเพื่อสบายเวลาใช้

การออกแบบสร้อยคอ ถ้าใช้ในชีวิตประจำวันควรมีลักษณะเรียบง่าย แต่ถ้าใช้เพื่อแขวนพระหรือเครื่องรางของขลัง ควรให้ความมั่นคงระหว่างข้อต่อแต่ละข้อ ไม่ควรมีลักษณะหรุหระ การออกแบบอาจเน้นจุดสนใจเฉพาะด้านหน้า หรือตลอดทั้งเส้นก็ได้ แต่ถ้าเป็นสร้อยคอที่ใช้สำหรับงานกลางคืนจะต่างออกไป ทั้งความหรุหระและการใช้วัสดุประกอบ แต่อย่างไรก็ตาม แบบเรียบง่ายยังเป็นที่ใช้ได้หลายโอกาส และเหมาะที่จะใช้เป็นเครื่องประดับ

ในปัจจุบัน การออกแบบสร้อยคอจะให้สั้น หรือยาวขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้เป็นสำคัญ ซึ่งการนำไปใช้นั้นต้องให้ไปกันได้กับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วย

2.3.2.7.1 รูปแบบสร้อยคอ รูปแบบสร้อยคอที่เป็นที่นิยม มีหลายแบบมีความยาว และลักษณะแตกต่างกันออกไป ขนาดความยาวของสร้อยคอที่นิยมใช้มีดังนี้ (Celia Stall-Meadows,2004)

Choker	ความยาว	14-15 นิ้ว
Jewel	ความยาวประมาณช่วงต้นคอหรือบริเวณไหปลาร้า	
Chains	ความยาว	16-24 นิ้ว
Matinee	ความยาว	30-35 นิ้ว
Opera	ความยาว	48-120 นิ้ว

รูปแบบของสร้อยคอที่เป็นที่นิยมมีดังนี้

Bib Necklace or Collarete เป็นสร้อยที่มีลักษณะสั้นมีการออกแบบตกแต่งด้านหน้า

ภาพที่ 16 สร้อยคอแบบ Bib Necklace
ที่มา: <http://www.secondcitystyle.com>

Diamonds by the Yard เป็นสร้อยคอประดับด้วยเพชรหรือพลอย มีการเปิดตัวครั้งแรกในปี 1974 ที่ร้านทิฟฟานี่ ในนิวยอร์ก

ภาพที่ 17 สร้อยคอแบบ Diamonds by the Yard
ที่มา: <http://www.amazon.com>

Dog-Collar Choker เป็นสร้อยคอที่มีลักษณะเหมือนปลอกคอของสุนัข เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายจากการที่เจ้าหญิงอเล็กซานดร้าแห่งอังกฤษ ทรงนำมาใช้ในวงศตวรรษที่ 19

ภาพที่ 18 Queen Alexandra

ที่มา: <http://antiques.about.com>

ภาพที่ 19 สร้อยคอแบบ Dog-Collar Choker

ที่มา: <http://www.ebay.com>

Graduated Pearl Necklace เป็นสร้อยคอที่ใช้ไข่มุกประดับเป็นหลัก

ภาพที่ 20 สร้อยคอแบบ Graduated Pearl Necklace
ที่มา: <http://www.amazon.com>

Lariat Necklace เป็นสร้อยที่มีลักษณะเป็นเส้นหลาย ๆ เส้นพันซ้อนกัน

ภาพที่ 21 สร้อยคอแบบ Lariat Necklace
ที่มา: <http://www.amazon.com>

Pendant, Lavalier, or Drop Necklace เป็นสร้อยที่มีจี๊ฟลอยหรือมีลักษณะเป็นลือคเก็ด
ห้อยตรงกลาง

ภาพที่ 22 สร้อยคอแบบ Pendant, Lavalier, or Drop Necklace
ที่มา: <http://www.swarovski.com>

Rope Necklace เป็นสร้อยที่มีลักษณะเป็นเส้นยาว ทำจากลูกปัดหรือไข่มุก เวลา
ใส่จะพันทบหลาย ๆ รอบแล้วทำปมคล้อง

ภาพที่ 23 สร้อยคอแบบ Rope Necklace
ที่มา: <http://www.polyvore.com>

Chain Necklace เป็นสร้อยที่ได้รับความนิยมในช่วงปี 1970-1980 มีลักษณะเป็นโซ่ มีหลายแบบเช่น ลายก้างปลา ลายกระดุกงู เป็นต้น

ภาพที่ 24 สร้อยคอแบบ Chain Necklace

ที่มา: <https://www.google.co.th>

Slide, Zipper, or Y-Necklace เป็นสร้อยที่ได้รับความนิยมในช่วงปี 1990 มีลักษณะดังภาพที่ 23-25

ภาพที่ 25 สร้อยคอแบบ Slide Necklace

ที่มา: <http://www.amazon.com>

ภาพที่ 26 สร้อยคอแบบ Zipper Necklace
ที่มา: <http://www.amazon.com>

ภาพที่ 27 สร้อยคอแบบ Y-Necklace
ที่มา: <http://www.amazon.com>

วิธีทำสร้อยคอ ส่วนใหญ่นิยมที่จะใช้เป็นข้อต่อนำมาร้อยเรียงต่อกัน หรือทำในลักษณะเป็นเส้นยาว โดยใช้วัสดุที่มีรูปทรง เป็นเส้น วิธีต่อสร้อยคอทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีจะต้องสัมพันธ์กับแบบส่วนรวมทั้งหมดด้วย

2.3.2.7.2 การต่อสร้อยคอแบบต่างๆ มีวิธีการต่อดังนี้

เรียงต่อโดยใช้ห่วงเชื่อมและข้อต่อ

เรียงต่อโดยใช้ห่วงต่อห่วงเกี่ยวกันตลอด

เรียงต่อกันโดยวิธีถัก

เรียงต่อกันด้วยวิธีใช้สลักสอด

เรียงต่อกันด้วยเนื้อวัสดุโดยใช้วิธีตัดหรือฉลุ

เรียงต่อกันด้วยวิธีปักกริ

2.3.2.3 การออกแบบสร้อยข้อมือและกำไลมือ สร้อยข้อมือและกำไลมือมีความหมาย

ใกล้เคียงกันมาก แม้แต่ด้านประโยชน์ใช้สอยก็เหมือนกัน คือใช้กับการตกแต่งข้อมือเช่นเดียวกัน แต่รูปร่างเครื่องประดับไม่เหมือนกัน คือสร้อยข้อมือจะมีความอ่อนไหวทั้งตัวเช่นเดียวกับสร้อยคอ ส่วนกำไลข้อมือจะมีลักษณะแข็งไม่ทั้งตัว เวลาใส่จะสวมเข้าไปอาจมีทั้งที่เปิดปิดซึ่งเป็นตะขอ และไม่มีตะขอ

วิธีที่ใช้ในการทำกำไล มีทั้งวิธีหล่อ วิธีตีหุ้ม และวิธีฉลุ ส่วนสร้อยข้อมือคงใช้วิธีทำเช่นเดียวกันกับสร้อยคอแต่จะเส้นสั้นกว่า ความสวยงามขึ้นอยู่กับการออกแบบ และการเลือกวัสดุมาใช้ การออกแบบกำไลมักจะเป็นแบบเรียบ มีความสวยงามเฉพาะตัว มีความสมดุลของลวดลายต่างๆ ถ้าจะใช้เป็นโลหะล้วนๆ แต่ถ้าใช้หินประกอบเป็นหัวมักจะเน้นความสวยงามด้านหน้าให้เด่นชัดกว่าส่วนอื่น ซึ่งการออกแบบสร้อยข้อมือก็คงใช้วิธีเดียวกันนี้ด้วย

รูปแบบของสร้อยข้อมือและกำไลมือแบบต่าง ๆ มีดังนี้

Bangle or Hoop เป็นกำไลสไตล์อีลิปต์โบราณ มักทำมาจากโลหะแล้วแต่งสีแต่งลวดลาย อาจเป็นเส้นเล็กบางๆ หรือมีลวดลายบนตัวกำไลก็ได้ หรืออาจเป็นกลุ่มของกำไลมีหินสีประดับสวยงามก็ได้เหมือนกัน กำไล Bangles แบบของอินเดียที่เป็นเส้นทองบางๆ แล้วมีสีสันลวดลาย ใส่ด้วยกันหลายๆ อัน บางครั้งใส่ใส่ยาวมาถึงกลางข้อศอก เป็นที่นิยมเสมอไม่เคยตกยุคเลย

ภาพที่ 28 กำไลมือแบบ Bangle or Hoop

ที่มา: <http://www.overstock.com>

Charm เป็นสร้อยข้อมือที่มีลักษณะเป็นห่วงหรือโซ่ ที่รวม jewelry หลากๆ แบบไว้ในเส้นเดียวกัน เป็นจี้ ตุ้ม ตุ้งตึ้งห้อยๆ เครื่องแก้วแหวนเล็กๆ สัญลักษณ์รูปต่าง ๆ มาร้อยรวมกัน

ภาพที่ 29 สร้อยข้อมือแบบ Charm

ที่มา: <http://www.amazon.com>

Cuff เป็นกำไลแบบใหญ่ หนา ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเหมือนพระจันทร์เสี้ยวคือไม่เต็มวง เป็นได้ทั้งทำจากโลหะ หรือวัสดุหลากหลาย ทั้งสีเรียบ และสีฉูดฉาด เป็นแบบเรียบ ๆ หรือประดับด้วยเพชรพลอย

ภาพที่ 30 กำไลมือแบบ Cuff

ที่มา: [http:// www.midnightvelvet.com](http://www.midnightvelvet.com)

Tennis or Diamond เป็นสร้อยข้อมือที่ประดับเพชรทั้งวง ได้ชื่อมาจากการแข่งขันเทนนิสยูเอสโอเพ่นปี 1987 คริส อีเวอร์ต ทำสร้อยข้อมือฝั่งเพชรหล่นในคอร์ตระหว่างกำลังแข่งขัน กล้องได้ถ่ายทอดต้นแบบสร้อยข้อมือที่เธอใส่ไปทั่วประเทศ ต่อมาเลยเรียกชื่อสร้อยลักษณะนี้ว่า สร้อยข้อมือเทนนิส

ภาพที่ 31 สร้อยข้อมือแบบ Tennis or Diamond

ที่มา: [http:// www.amazon.com](http://www.amazon.com)

Slave Ring or Bracelet Ring เป็นสร้อยข้อมือหรือกำไลคู่กับแหวน รวมถึงกำไลข้อเท้าที่มีแหวนใส่นิ้วโป้งด้วย

ภาพที่ 32 สร้อยข้อมือแบบ Slave Ring or Bracelet Ring
ที่มา: [http:// www.amazon.com](http://www.amazon.com)

2.3.2.4 การออกแบบต่างหู ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้าสวยงามหรือไม่สวยงามก็ได้ และดูจะเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับใบหน้ามากที่สุด ดังนั้นนัยกออกแบบจำเป็นต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษและผู้เลือกใช้ก็ต้องดูความเหมาะสมกับลักษณะของใบหน้าประกอบด้วย

รูปแบบที่นิยมใช้ในการทำต่างหู มีทั้งแบบรูปทรงเรขาคณิต แบบรูปทรงธรรมชาติ และแบบรูปทรงอิสระ วัสดุที่นำมาใช้ เช่น หิน หรือโลหะ ควรมีน้ำหนักน้อย ที่ว่าน้ำหนักน้อย หมายความว่า ควรใช้แผ่นโลหะบางหรือกลวงข้างใน เพื่อให้น้ำหนักน้อย เมื่อเวลาใส่ไม่ถ่วงหูให้ยาวลงมา ส่วนวิธีที่ใช้ในเครื่องประดับประเภทต่างหูนี้ มีทั้งแบบฉลุโปร่ง แบบหล่อ แบบบัดกรีต่อประกอบแบบร้อยเรียงต่อกันซึ่งแต่ละวิธีจะต้องดูการออกแบบเสียก่อนจึงจะรู้ว่าควรจะใช้วิธีใดผลิตได้

การนำต่างหูไปใช้ประกอบในการแต่งกายจำเป็นต้องดูลักษณะของแบบเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เพราะหากใช้ไม่เข้าชุดกัน หรือไปด้วยกันไม่ได้กับสภาพส่วนรวมของเสื้อผ้าแล้ว จะทำให้มองดูเป็นตัวตลกแทนที่เครื่องประดับจะช่วยเสริมให้ดีขึ้น

การออกแบบเครื่องประดับต่างหูส่วนใหญ่เน้นออกแบบนิยมที่จะออกเป็นชุดเข้ากับเครื่องประดับชนิดอื่นๆ เช่น สร้อยคอ เข็มกลัด แหวน เป็นต้น แต่ถ้าจะออกแบบเป็นต่างหูอย่างเดียว ควรมีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกันคือ มีความสมดุล มีความเหมือนกันในรูปทรง แต่ในวงการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน อาจจะออกแบบเครื่องประดับต่างหูให้มีรูปทรงไม่เหมือนกัน ให้ดูมีแรงถ่วงไม่เท่ากันแต่ใช้การแต่งผมแต่งหน้าเข้าช่วยให้สภาพส่วนรวมทั้งหมดกลมกลืนกัน

รูปแบบต่างหูที่นิยมใช้มีดังต่อไปนี้ (Celia Stall-Meadows,2004)

Button เป็นแบบที่มีลักษณะกลมแบนขนาดเล็กคล้ายเม็ดกระดุม ทำจากโลหะมีค่าหรือมุก

ภาพที่ 33 ต่างหูแบบ Button

ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Chandelier มีลักษณะเป็นพวงห้อยยาวระย้า เหมือนโคมระย้าคริสตัล

ภาพที่ 34 ต่างหูแบบ Chandelier

ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Changeable เป็นแบบที่มีลักษณะเป็นห่วงห้อยลงมา และเป็นแบบที่สามารถสลับสับเปลี่ยน ส่วนประดับตกแต่งได้โดยใช้ห่วงอันเดียวกันแต่เปลี่ยนแบบได้หลายแบบในชุดเดียวกัน

ภาพที่ 35 ต่างหูแบบ Changeable

ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

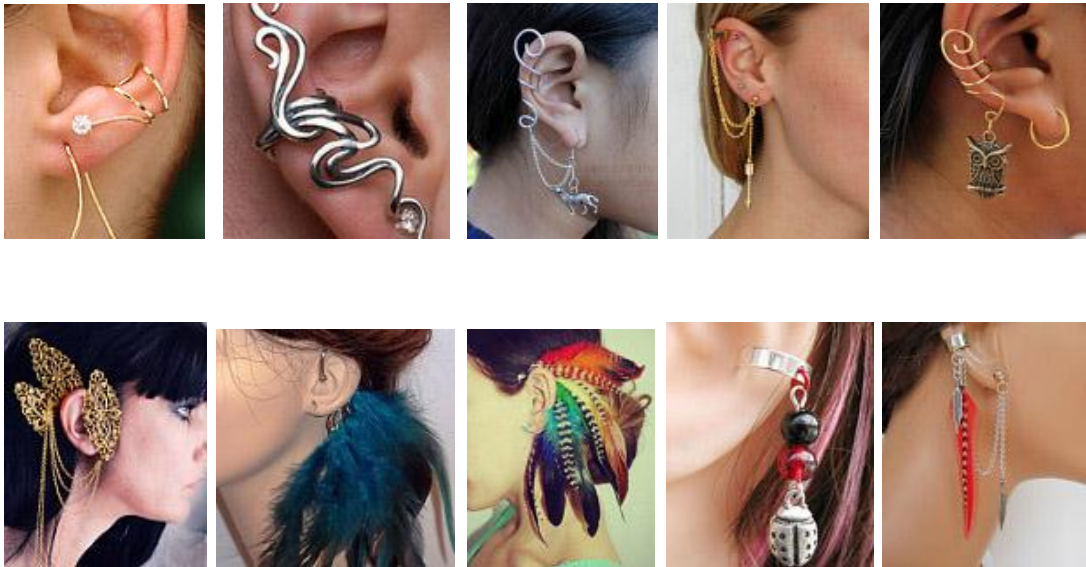
Drop มีลักษณะเป็นต่างหูยาวห้อยลงมาคล้ายรูปหยดน้ำ

ภาพที่ 36 ต่างหูแบบ Drop

ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Ear Cuff เป็นต่างหูที่มีลักษณะมีส่วนหนึ่งยึดติดกับใบหูด้านบน อาจมีรูปแบบแฟชั่นที่มีลักษณะเด่นมองเห็นชัดเจนตกแต่งบริเวณใบหูเป็นแนวยาว หรือห้อยยาวลงมา อาจใช้โลหะ ลูกปัดหรือวัสดุประเภทขนนกตกแต่ง

ภาพที่ 37 ต่างหูแบบ Ear Cuff
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Hoop เป็นต่างหูที่มีลักษณะเป็นห่วงกลม

ภาพที่ 38 ต่างหูแบบ Hoop
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Gypsy เป็นต่างหูที่มีลักษณะห้อยยาวมีสีสัน อาจใช้ลูกปัดสีสดหรือขนนกประดับตกแต่ง

ภาพที่ 39 ต่างหูแบบ Gypsy
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Stud เป็นต่างหูที่มีลักษณะเป็นก้านเสียบติดใบหู มีขนาดเล็ก

ภาพที่ 40 ต่างหูแบบ Stud
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

การออกแบบต่างหูในเชิงสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องการใช้ที่หูเพียงอย่างเดียว อาจจะออกมาในรูปของการใช้ประโยชน์ร่วมกับอย่างอื่นได้ เช่น ใส่ต่างหู แต่อาจจะโยงมาเป็นสร้อยคอได้ด้วย หรือเป็นที่ติดผมได้ด้วย อย่างไรก็ตามจะต้องนึกถึงความสะดวกของการนำไปใช้ร่วมด้วยเสมอ

2.2.5.5 การออกแบบเข็มกลัดติดเสื้อ เครื่องประดับประเภทเข็มกลัด เป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีมีอายุนิยมใช้มากกว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกันแต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไป คุณประโยชน์ของเครื่องประดับเข็มกลัด ช่วยทำให้เสื้อผ้ามีจุดเด่น และเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้ใช้และในขณะเดียวกันเหมือนจะเป็นสิ่งบอกบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดีด้วย

นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัด นิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะกับการนำไปใช้ได้หลายๆ โอกาส และเน้นจุดเด่น เฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตามการออกแบบเข็มกลัดนั้นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของงานและจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย

การออกแบบเข็มกลัด ผู้ออกแบบไม่นิยมให้แบบรูปร่างและวัสดุหนักๆ มาใช้ ทั้งนี้พิจารณาจากการนำไปใช้ด้วย ถ้าเข็มกลัดหนักจะดึงเสื้อผ้าร่วงลงมาหรือหย่อนเสียรูปทรง ดังนั้น การออกแบบจำเป็นที่จะให้แบบและวัสดุที่จะนำมาใช้สัมพันธ์กันด้วย เข็มกลัดที่ดีควรดัดแปลงไปใช้ในโอกาสต่างๆ ได้

รูปแบบเข็มกลัดที่นิยมใช้มีดังต่อไปนี้ (Celia Stall-Meadows,2004)

Bar pin เป็นเข็มที่นิยมใช้กลัดติดเสื้อมีลักษณะเป็นแท่งยาวหรือเป็นรูปสี่เหลี่ยม

ภาพที่ 41 เข็มกลัดแบบ Bar pin

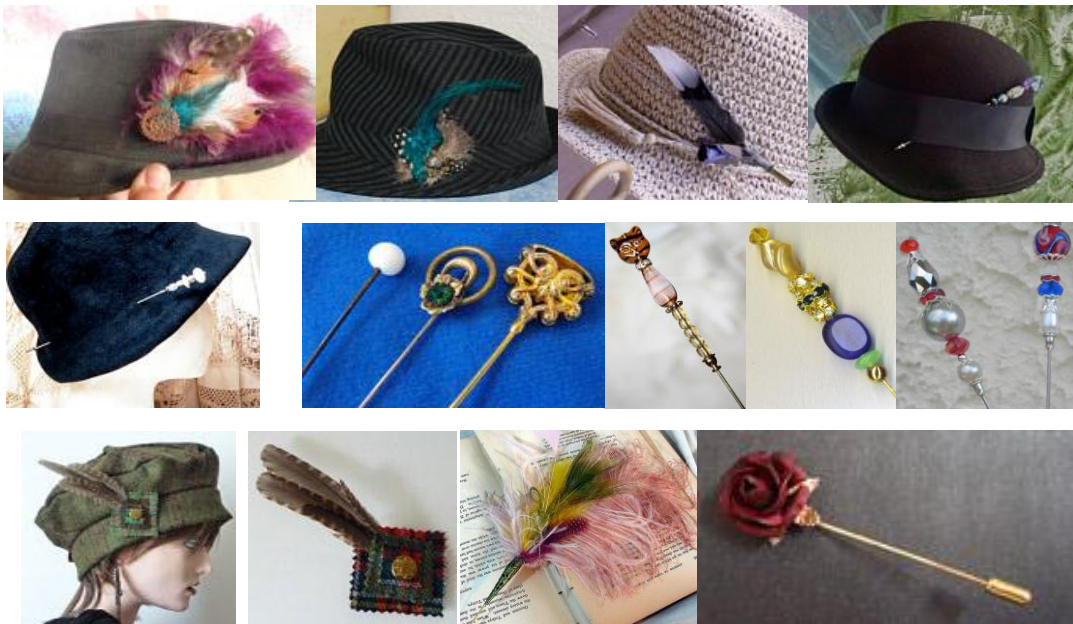
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Brooch or Broach เป็นเข็มกลัดที่ใช้สำหรับติดเสื้อ มีหลากหลายรูปแบบ และมีขนาดแตกต่างกันแล้วแต่ว่าจะนำไปใช้กลัดตกแต่งบริเวณใดของตัวเสื้อ

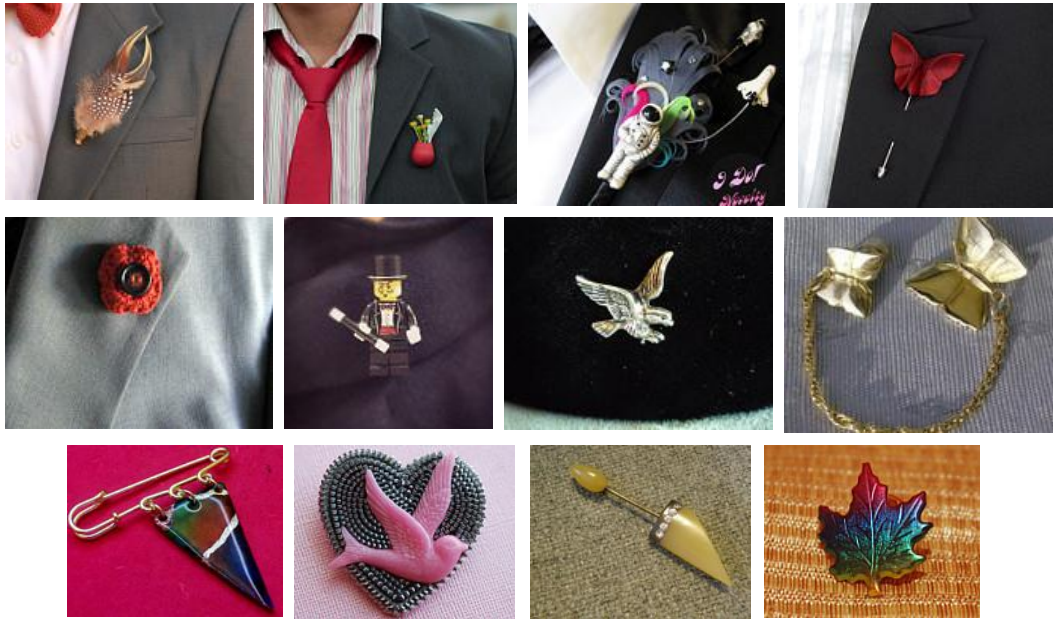
ภาพที่ 42 เข็มกลัดแบบ Brooch or Broach
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Hatpin เป็นเข็มกลัดที่ใช้สำหรับติดหมวก มีความยาว 9-12 นิ้ว เป็นเครื่องประดับที่ใช้คู่กับหมวกที่นิยมมากในสมัยก่อน

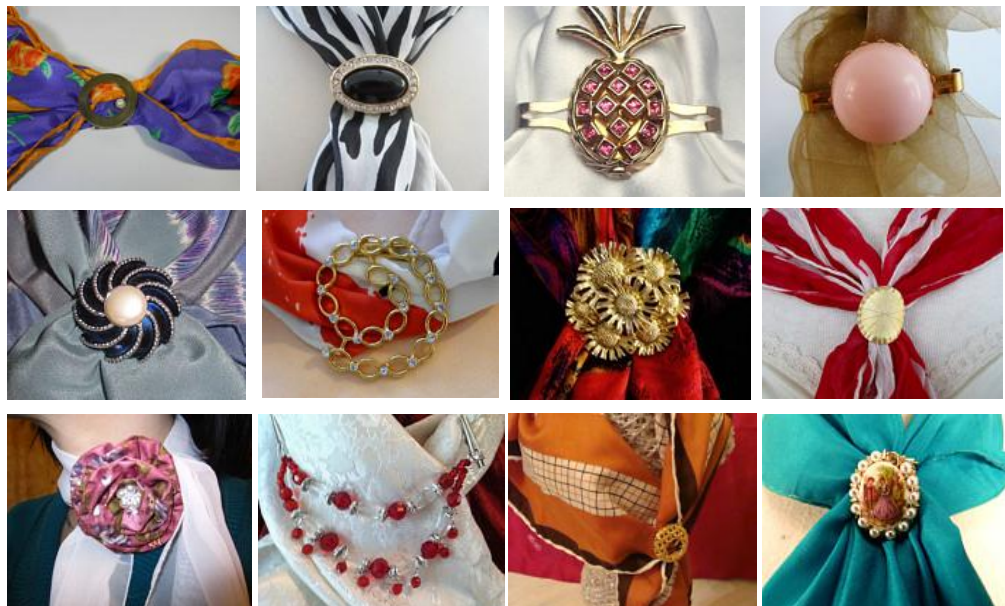
ภาพที่ 43 เข็มกลัดแบบ Hatpin
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Lapel Pin เข็มกลัดติดเสื้อแจ็คเก็ต เสื้อสูท

ภาพที่ 44 เข็มกลัดแบบ Lapel Pin
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Scarf Clip เป็นเข็มกลัดที่ใช้ติดผ้าพันคอ

ภาพที่ 45 เข็มกลัดแบบ Scarf Clip
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

Stickpin เป็นเข็มกลัดที่มีขนาดเล็กตกแต่งด้วยเพชรพลอย ลักษณะคล้ายเข็มกลัดติดหมวกแต่สั้นกว่ามาก

ภาพที่ 46 เข็มกลัดแบบ Stickpin
ที่มา: <http://www.etsy.com.com>

2.3.3 แนวโน้มความนิยมเครื่องประดับ

สำหรับ Trend เครื่องประดับในปี 2012 ประเภทสร้อยคอที่อินเทรนนั้น เป็นสร้อยติดคอ Choker Necklace จะช่วยเสริมแนวของไหล่และคอให้โดดเด่นขึ้นมา สวมกับเสื้อคอปกคอกว้าง เสื้อที่ไม่มีสาย หรือเสื้อคอวี ก็จะช่วยเก้ไก้และโดดเด่น และถ้าเลือกแบบที่ดีไซน์แปลกๆ เส้นโต ก็จะช่วยเพิ่มความโดดเด่นให้ได้ดี สำหรับคนที่คอยาว ก็สามารถเลือกสร้อยติดคอที่เส้นหนาเหนือคอได้ ส่วนคนที่ช่วงคอสั้น ควรเลือกที่มีความหนาหน่อย ให้อยู่ใต้คอ แต่เหนือไหปลาร้า จะทำให้คอยาวขึ้นและสง่า (<http://www.94happyshop.com>)

ในปี 2012 เทรนด์เครื่องประดับปีนี้ เน้นสีฟ้า ไม่ว่าจะโทนไหน เฉดไหน รวมทั้งตัวเครื่องประดับที่มีลูกเล่นผสมสีระหว่าง ฟ้า น้ำเงิน เขียว ม่วง ก็จะเสริมกันเก้ไก้ ส่วนถ้าอยากได้ฟ้าแบบนุ่มนวลหน่อย เครื่องประดับที่ผสมผสานระหว่าง สีฟ้า เหลือง กากี สีเบจ ก็จะออกหวาน soft ขึ้น

ภาพที่ 47 Choker Necklace

ที่มา: <http://www.94happyshop.com>

ภาพที่ 48 เครื่องประดับโทนสีฟ้า

ที่มา: <http://www.94happyshop.com>

สำหรับรูปแบบของสร้อยจี้รูปไม้กางเขนกลับมานิยมอีกครั้งในปีนี้

ภาพที่ 49 สร้อยรูปไม้กางเขน

ที่มา: <http://www.94happyshop.com>

Antique and Classic อีกเทรนด์เครื่องประดับปีนี้เป็นเครื่องประดับที่ดูเก๋ๆ แต่มีดีไซน์การออกแบบที่น่าสนใจ น่าดึงดูด คือเครื่องประดับที่จะอินเทรนด์มากๆ หรือแม้แต่เครื่องประดับเรียบๆ แต่มีลูกเล่นที่น่าสนใจก็สามารถนำมา mix&match ได้เรื่อยๆ

ภาพที่ 50 เครื่องประดับแบบ Antique and Classic

ที่มา: <http://www.94happyshop.com>

เครื่องประดับรูปดอกไม้และรูปสัตว์ เครื่องประดับที่มีตัวเรือน ส่วนประดับ หรือจี้ที่ได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์มาจากดอกไม้ ต้นไม้ และสัตว์ชนิดต่างๆ จะอินเทรนด์ โดยเฉพาะที่มีรูปทรงที่โดดเด่น ชัดเจน เห็นได้ชัด แต่มีกลิ่นอายความร่วมมือเป็นแบบที่จะอินเทรนด์มาก

ภาพที่ 51 เครื่องประดับรูปดอกไม้และรูปสัตว์
ที่มา: <http://www.94happysshop.com>

เครื่องประดับสีสด สีจัด มาแรงปี 2012 สีสด สีจัด สีที่ดึงดูดตา เป็นเครื่องประดับฮิตปีนี้อีกแบบ จากที่มีการเดินโชว์บนรันเวย์หลายๆ แห่งที่ผ่านมา ดีไซน์เนอร์จำนวนมากเน้นการเล่นสีสดใสในตัวเรือนเครื่องประดับ

ภาพที่ 52 เครื่องประดับสีสด
ที่มา : <http://www.94happysshop.com>

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการออกแบบเครื่องประดับ พบว่า การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน มีการผสมผสานระหว่างรูปแบบหรรษาแต่เรียบง่าย ในโครงสร้างรูปแบบที่มีลวดลายเน้นการใช้การฝังหินและการลงยาเคลือบสีผิวใล่น้ำหนักอ่อนแก่ โดยนำทั้งสี่รูปแบบที่ได้มาบูรณาการร่วมกันทั้งหมด ได้รูปแบบเครื่องประดับที่ออกแบบและผลิตจริงระบบอุตสาหกรรม โดยใช้การผลิตได้ทั้งสองวิธี คือ 1. การขึ้นต้นแบบด้วยซีพิ้งสังเคราะห์และหล่อขึ้นงาน (Casting) 2. การขึ้นตัวเรือนโดยใช้มือด้วยวิธีเชื่อมหรือบัดกรี (Soldering) สิ่งที่เป็นตัวแปรของการออกแบบเครื่องประดับคือ การผลิต การออกแบบเครื่องประดับระบบอุตสาหกรรม การทำงานลดขั้นตอน และรวดเร็ว เพื่อเร่งทำเวลาให้ได้ผลงานมากที่สุด แต่การผลิตเครื่องประดับ ระบบอุตสาหกรรม แม้การผลิตต้องการความรวดเร็ว แต่ทุกขั้นตอนต้องมีการตรวจสอบ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีความประณีตสมบูรณ์ เครื่องประดับเป็นเรื่องของ การออกแบบบนพื้นฐานของความงาม ความสมดุล ความประณีต การออกแบบคือ พื้นฐานที่สำคัญของ เครื่องประดับ ปัญหาการออกแบบเครื่องประดับ คือ นักออกแบบต้องศึกษารสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย บูรณาการพื้นฐานความงามศิลปะ และข้อมูลจากการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เกี่ยวกับเครื่องประดับ การออกแบบเครื่องประดับถ้าขาดพื้นฐานดังกล่าว จะทำให้การออกแบบเครื่องประดับที่ไม่มีคุณค่า แม้จะผลิตจากอัญมณีหรือโลหะมีราคาแพง รูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือรูปแบบหรรษา รูปแบบเครื่องประดับหรรษา จากรูปแบบที่ปรากฏในแบบสอบถามโครงสร้างแบบเรขาคณิต ได้แรงดลใจจากธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ ใช้อัญมณีสีสดใส มีราคา แสดงถึงกลุ่มผู้ใช้เครื่องประดับที่ต้องการ ความสวยงามด้วยสีของอัญมณี และความประณีตในการผลิต ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถใช้ได้ทุกโอกาส รูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสอง คือ รูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นลวดลาย มีลักษณะโค้งคดตงอ โครงสร้างโปร่ง มีทั้งแบบลงยาเคลือบสีผิว และฝังอัญมณีแท้และอัญมณีเทียม รูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสามคือ รูปแบบที่มีลวดลายละเอียดไม่มีอัญมณี เน้นลวดลายละเอียดประณีตใช้โลหะเป็นองค์ประกอบหลัก กลุ่มเป้าหมายอาจมุ่งเน้นเฉพาะโลหะมีราคา รูปแบบที่สี่คือผสมผสาน ได้รับการเลือกเป็นอันดับสุดท้าย แต่จากข้อมูล มีการผสมผสานกัน ระหว่างรูปแบบที่เลือกระหว่างรูปแบบที่หนึ่ง และรูปแบบที่สาม แสดงความชอบของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เฉพาะเจาะจงอย่างแน่นนอนกับรูปแบบที่ปรากฏ แต่มีตัวแปรคือการผสมผสานกันระหว่างแนวคิดในการออกแบบ วิธีการสร้างงานที่ผสมผสาน และความประณีตของงาน

อัมพวัน ยันเสน (2552) ศึกษาเรื่องชุดเครื่องประดับจากเศษเส้นไหมพรมเรียง โดยวิธีการหล่อเรซิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาชุดเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหมพรมเรียงโดยวิธีการหล่อเรซิน และศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อชุดเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหมพรมเรียง โดยวิธีการหล่อเรซิน ผู้ศึกษาแผนงานพิเศษได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อออกแบบภาพร่างความคิด จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบที่ 1 แบบสร้อยระย้า แบบที่ 2 แบบรวงข้าว และแบบที่ 3 แบบพระจันทร์สีน้ำเงิน เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมมาผลิตชุดเครื่องประดับ จากเศษเส้นด้ายไหมพรมเรียง โดยวิธีการหล่อเรซิน จำนวน 1 แบบ 1 ชุด แล้วนำไปสำรวจ

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

วารานงค์ วรรณตุง และ นิรัช สุดสังข์ (2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบเครื่องประดับเงิน จากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซู) หมู่บ้านศรีดงเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและกระบวนการทำเครื่องประดับเงินของชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซู) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพการทำเครื่องประดับเงินของชาวเขาเผ่าลีซอ หมู่บ้านศรีดงเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของเครื่องประดับเงินชาวเขาเผ่าลีซอและนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินในรูปแบบใหม่เครื่องมือที่ใช้ในการในการศึกษาประกอบด้วยการสัมภาษณ์ และสังเกต ซึ่งศึกษาจากกลุ่มชาวเขาเผ่าลีซอผู้ผลิตเครื่องประดับเงิน โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเชื่อมโยงประเด็นต่างๆเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชาวเขา แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินในรูปแบบใหม่

วรรณรัตน์ ตั้งเจริญและคณะ (2554) ศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับการออกแบบเครื่องประดับ ได้ข้อมูล ดังนี้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกส์ระบบ CAD (Computer Aided Design) สามารถนำมาใช้สร้างงานออกแบบเครื่องประดับ และส่งข้อมูลไปใช้กับคอมพิวเตอร์ระบบ CAM (Computer Aided Manufacturing) การบูรณาการการใช้งานระหว่างโปรแกรมเป็นวิธีช่วยให้การสร้างงานออกแบบเครื่องประดับทำได้หลายรูปแบบ โดยไม่ต้องให้เครื่องมือของโปรแกรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบจากการทดลองได้รูปแบบการบูรณาการ 4 วิธีคือ วิธีที่1. การบูรณาการสร้างงานออกแบบเครื่องประดับโดยใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในโปรแกรมเดียวกันผสมผสานการใช้งานร่วมกัน ใช้ในกรณีที่รูปแบบของงานไม่มีความซับซ้อน มีความเหมาะสมกับโปรแกรม นักออกแบบต้องเลือกโปรแกรมให้เหมาะกับรูปแบบของงาน วิธีที่2. การบูรณาการสร้างงานโดยใช้โครงสร้างที่มีอยู่เป็นต้นแบบด้วยวิธีสแกนภาพ ใช้ในกรณีโครงสร้างของแบบมีส่วนโค้งคด ดัดงอ หรือมีลวดลายละเอียดมาก การสแกนภาพต้นแบบเข้าไป (เฉพาะโครงสร้างลายเส้นหรือรูปภาพที่ต้องการโครงสร้างที่เหมือนต้นแบบ)สร้างงานในโปรแกรมที่ต้องการ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว วิธีที่3 .การบูรณาการการสร้างงานโดยใช้ชื่อสกุลไฟล์ร่วมกัน ระหว่าง 2 หรือ 3 โปรแกรม การสร้างงานวิธีนี้ชื่อสกุลไฟล์ทุกโปรแกรมที่ต้องการนำข้อมูลเข้าไปสร้างงาน ต้องมีชื่อสกุลไฟล์เดียวกันทั้งหมด เพื่อสามารถย้ายข้อมูลไปใช้ร่วมกันได้ วิธีที่ 4. การบูรณาการการสร้างงานโดยใช้ชื่อสกุลไฟล์กลาง การสร้างงานวิธีนี้ ใช้ในกรณีที่บูรณาการการสร้างงานมากกว่า 2 โปรแกรม คือโปรแกรมที่ 1 ต้องอาศัยสกุลไฟล์จากโปรแกรมที่ 2 เพื่อผ่านไปยังโปรแกรมที่ 3 โดยอาศัยชื่อสกุลไฟล์ที่2 เป็นตัวผ่าน วิธีการนี้ มักใช้ในกรณีที่ ต้องการนำข้อมูลผ่านไปยังโปรแกรมที่มีสกุลไฟล์ ซึ่งสามารถส่งข้อมูลไปยังโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบ CAM เพื่อใช้ในการผลิตระบบอุตสาหกรรมได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยการศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี ลักษณะของการวิจัย เป็นการศึกษาลักษณะของเส้นด้ายไหมที่เหลือเศษจากการทอผ้าเพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุหลัก ในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีต้นแบบ และถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการ พัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีสู่ชุมชนในเขตจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของเศษเส้นด้ายไหมที่เหลือทิ้งจากการทอผ้าไหมชนิดต่าง ๆ ศึกษา รูปแบบเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม การออกแบบและเทคนิควิธีทำเครื่องประดับทั้ง 4 กลุ่ม

3.1.2 ทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ และกำหนดรายละเอียดของวัสดุที่ใช้ ด้วยภาพร่างจำนวน 15 รูปแบบ แต่ละรูปแบบประกอบด้วย สร้อยคอ สร้อยข้อมือและกำไล ต่างหู และเข็มกลัดติดเสื้อ

ภาพที่ 53 ภาพร่างแบบที่ 1

ภาพที่ 54 ภาพร่างแบบที่ 2

ภาพที่ 55 ภาพร่างแบบที่ 3

ภาพที่ 56 ภาพร่างแบบที่ 4

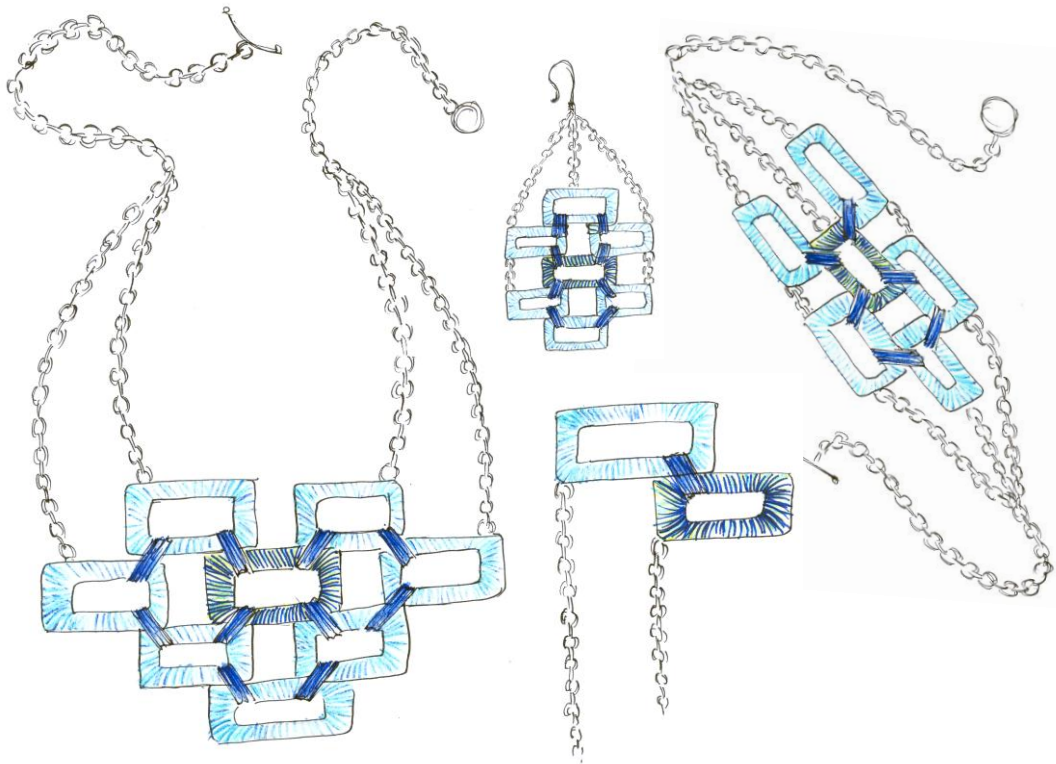
ภาพที่ 57 ภาพร่างแบบที่ 5

ภาพที่ 58 ภาพร่างแบบที่ 6

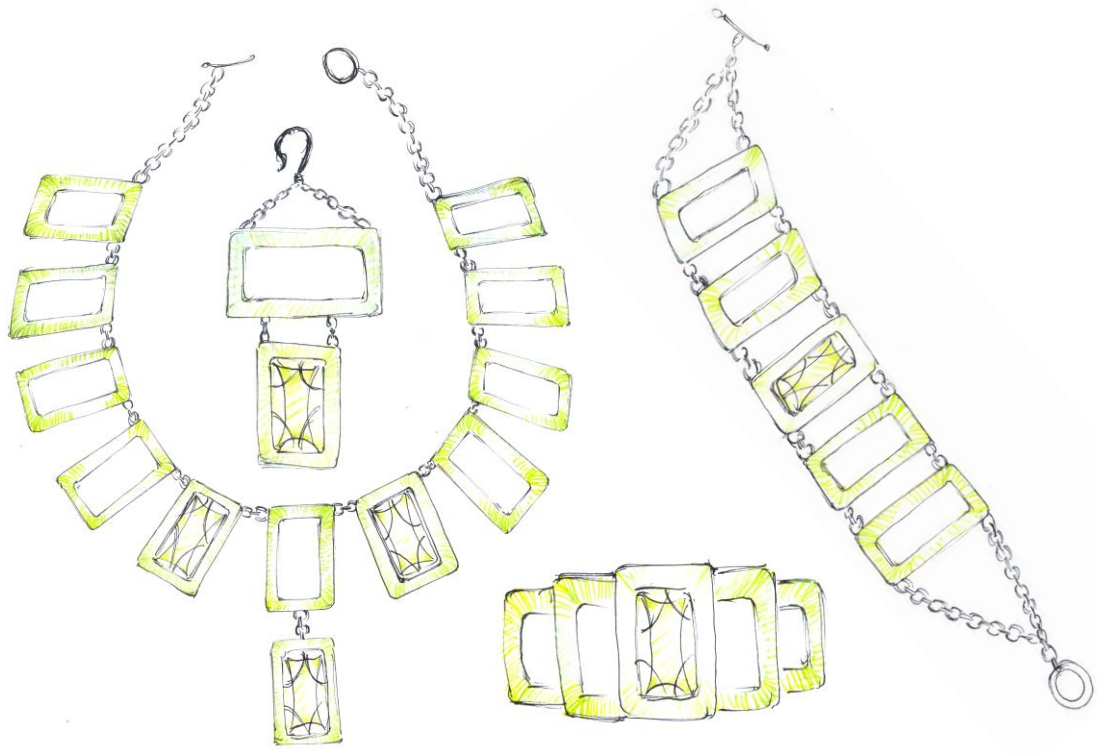
ภาพที่ 59 ภาพร่างแบบที่ 7

ภาพที่ 60 ภาพร่างแบบที่ 8

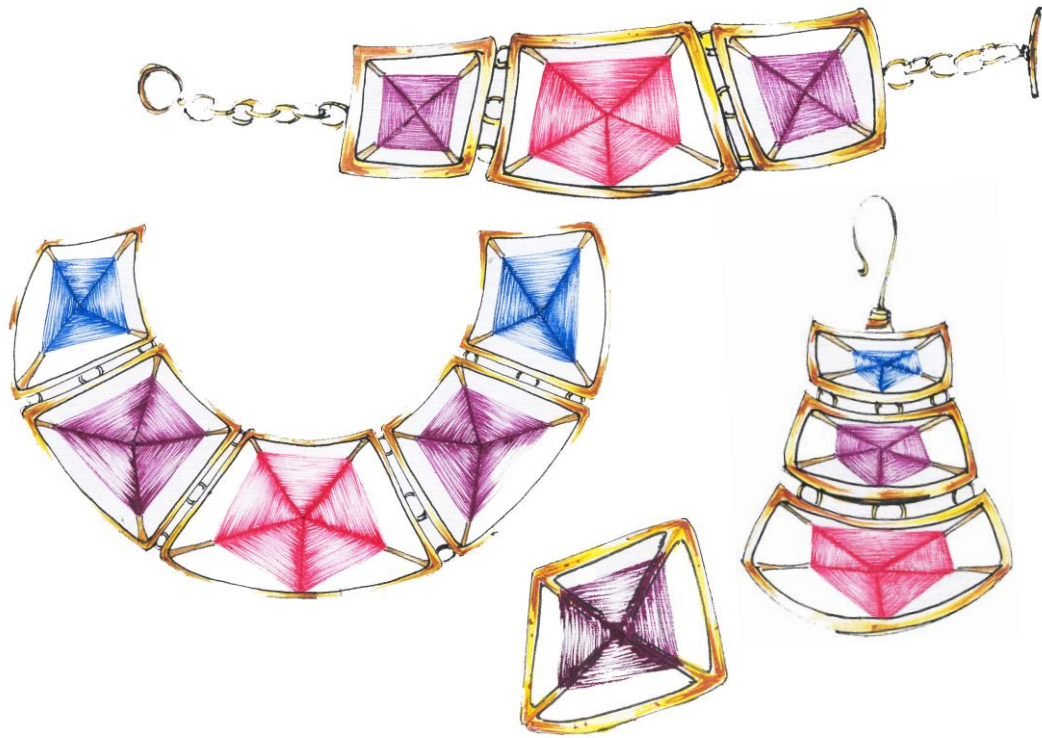
ภาพที่ 61 ภาพร่างแบบที่ 9

ภาพที่ 62 ภาพร่างแบบที่ 10

ภาพที่ 63 ภาพร่างแบบที่ 11

ภาพที่ 64 ภาพร่างแบบที่ 12

ภาพที่ 65 ภาพร่างแบบที่ 13

ภาพที่ 66 ภาพร่างแบบที่ 14

ภาพที่ 67 ภาพร่างแบบที่ 15

นำภาพร่างที่ได้ไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมจำนวน 5 รูปแบบ เพื่อนำมาผลิตชุดเครื่องประดับเศษเส้นด้ายไหมต้นแบบ

ผลการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญโดยรูปแบบที่ได้คะแนนเป็นอันดับที่ 1-5 คือรูปแบบที่ 3, 4, 7, 10 และ 13

จากนั้นจัดทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือก และเมื่อจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบเครื่องประดับจากเศษเส้นไหมจำนวน 5 รูปแบบ ดังภาพ

ภาพที่ 68 ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 1

ภาพที่ 69 ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 2

ภาพที่ 70 ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 3

ภาพที่ 71 ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 4

ภาพที่ 72 ภาพชุดเครื่องประดับต้นแบบรูปแบบที่ 5

3.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยี

ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการทำผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหมสู่ชุมชน และผู้สนใจ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

คัดเลือกรูปแบบเครื่องประดับ 1 แบบ เพื่อนำไปเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้โดยพิจารณาแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและระยะเวลาในการฝึกอบรม

3.2.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเป็นกลุ่มชุมชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจในพื้นที่เขตจังหวัดสุรินทร์ โดยดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 1 ครั้ง สำหรับจำนวนกลุ่มเป้าหมายเดิมโครงการกำหนดไว้ 45 คน แต่เนื่องจากมีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก คณะผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนเป็น 55 คนโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน จำนวน 1 กลุ่ม และกลุ่มละ 20 คน จำนวน 2 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และบุคคลทั่วไปที่สนใจในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม

3.2.2 สำรวจข้อมูล ติดต่อประสานงานกับชุมชน โดยติดต่อประสานงานกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ เพื่อร่วมกันกำหนดเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน โดยได้กำหนดสถานที่คือ ที่ศูนย์บริการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ และกำหนดดำเนินการถ่ายทอดความรู้ ในวันที่ 27-28 สิงหาคม 2555 จากนั้นทำหนังสือจากหน่วยงานถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากร

3.2.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยการจัดทำเอกสาร/สื่อประกอบการอบรมดังนี้

3.1.3.3.1 เอกสารประกอบการอบรม

3.1.3.3.2 ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

3.2.4 ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1.3.4.1 ขออนุมัติโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ วิทยากร ผู้เข้าอบรม ผู้ประสานงาน คณะกรรมการ ดำเนินงาน และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1.3.4.2 ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อเสร็จสิ้นการอบรม แจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการโดยมีเป้าหมายของโครงการดังนี้

ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 45 คน

ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการดำเนินการอบรม มากกว่าร้อยละ 80

ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือใช้ประโยชน์มากกว่าร้อยละ 50

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

สรุปผลการศึกษาคำชี้แจงประโยชน์จากเศษเส้นด้ายไหมเพื่อใช้เป็นเครื่องประดับ สรุปและประเมินผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม และจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์นำเสนอต่อมหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 4.1 – 4.5

ตารางที่ 4.1 ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	51	92.73
ชาย	4	7.27
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 51 คน (92.73%)

ตารางที่ 4.2 ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	12	21.82
21-30 ปี	9	16.36
31-40 ปี	16	29.09
41-50 ปี	11	20.00
51 ปีขึ้นไป	7	12.73
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 16 คน (29.09%) รองลงมาคือมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 12 คน (21.82%) และมีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 11 คน (20.00%) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมต้น	27	49.09
มัธยมปลาย	18	32.73
ปริญญาตรี	10	18.18
สูงกว่าปริญญาตรี	-	0
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับศึกษาอยู่ชั้นมัธยมต้น จำนวน 27 คน (49.09%) รองลงมาคือมัธยมปลายและปริญญาตรี จำนวน 18 คน (32.73%) และ จำนวน 10 คน (18.18 %) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	13	23.64
ค้าขาย	16	29.09
รับราชการ	1	1.82
ลูกจ้าง	4	7.27
ทอผ้า	7	12.73
อื่น ๆ (นักเรียน 7, นักศึกษา 6, ธุรกิจส่วนตัว 1)	14	25.45
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 16 คน (29.09%) รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร จำนวน 13 คน (23.64%) และที่น้อยที่สุดคือรับราชการมีเพียง 1 คน (1.82%)

ตารางที่ 4.5 ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	24	43.64
5,001-10,000 บาท	21	38.18
10,001-20,000 บาท	8	14.54
มากกว่า 20,000 บาท	2	3.64
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่ารายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 24 คน (43.64%) รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท จำนวน 21คน (38.18%) และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 2 คน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเชิงสำรวจข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง สอบถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงานการจัดอบรม ด้านวิทยากร และด้านความคิดเห็นในภาพรวม โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างประเมินค่า (1-5) ด้วยการเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนน้ำหนักของตัวเลือกไว้ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบแบ่งเป็น 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.55-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.55-4.54 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.55-3.54 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.55-2.54 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.54 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.6 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านการดำเนินงานในการจัดอบรม

การอบรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. การดำเนินงานในการจัดอบรม					
1.1 สถานที่ในการจัดอบรม	18 (32.73)	27 (49.09)	10 (18.18)	- (-)	- (-)
1.2 อาหารกลางวันและอาหารว่าง	31 (56.36)	20 (36.36)	4 (7.27)	- (-)	- (-)
1.3 เอกสารประกอบการอบรม	21 (38.18)	27 (49.09)	7 (12.73)	- (-)	- (-)
1.4 ระยะเวลาในการจัดอบรม	24 (43.64)	26 (47.27)	4 (7.27)	1 (1.82)	- (-)
1.5 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม	29 (52.73)	20 (36.36)	6 (10.91)	- (-)	- (-)
1.6 ความน่าสนใจและความเหมาะสมของ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	25 (45.45)	25 (45.45)	5 (9.09)	- (-)	- (-)

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงานในการจัดอบรมอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุดในทุกข้อ และมีเพียง 1 คนเท่านั้นที่มีความพึงพอใจในระดับน้อยในข้อระยะเวลาในการจัดอบรม

ตารางที่ 4.7 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านวิทยากร

การอบรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
2. วิทยากร					
2.1 ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยากร	31	20	4	-	-
	(56.36)	(36.36)	(7.27)	(-)	(-)
2.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	27	23	5	-	-
	(49.09)	(41.82)	(9.09)	(-)	(-)
2.3 การตอบข้อซักถามและการให้คำปรึกษา แนะนำของวิทยากร	25	27	3	-	-
	(45.45)	(49.09)	(5.45)	(-)	(-)
2.4 ทักษะความชำนาญในการทำผลิตภัณฑ์ ของวิทยากร	30	23	2	-	-
	(54.55)	(41.82)	(3.64)	(-)	(-)
2.5 จำนวนวิทยากร	25	27	3	-	-
	(45.45)	(24.19)	(5.45)	(-)	(-)
2.6 จัดกิจกรรมอบรมได้เหมาะสม	28	23	4	-	-
	(50.91)	(49.09)	(7.27)	(-)	(-)

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านวิทยากรอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกข้อ และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.8 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านความคิดเห็น
ในภาพรวม

การอบรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
3. ความคิดเห็นในภาพรวม					
3.1 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม	25 (45.45)	25 (45.45)	5 (9.09)	- (-)	- (-)
3.2 สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	24 (43.64)	26 (47.27)	5 (9.09)	- (-)	- (-)
3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม	23 (41.82)	25 (45.45)	7 (12.73)	- (-)	- (-)
3.4 เป็นความรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับปัจจุบัน	25 (45.45)	27 (49.09)	3 (5.45)	- (-)	- (-)
3.5 ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น	26 (47.27)	26 (47.27)	3 (5.45)	- (-)	- (-)
3.6 ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ ที่ทำอยู่ได้	28 (50.91)	24 (43.64)	3 (5.45)	- (-)	- (-)

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกข้อ และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และค่าระดับความพึงพอใจ เกี่ยวกับการฝึกอบรม

การอบรม	\bar{X}	ระดับความพึงพอใจ
1. การดำเนินงานในการจัดอบรม		
1.1 สถานที่ในการจัดอบรม	4.15	มาก
1.2 อาหารกลางวันและอาหารว่าง	4.49	มาก
1.3 เอกสารประกอบการอบรม	4.25	มาก
1.4 ระยะเวลาการจัดอบรม	4.35	มาก
1.5 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.42	มาก
1.6 ความน่าสนใจและความเหมาะสมของตัวอย่างผลิตภัณฑ์	4.36	มาก
2. วิทยากร		
2.1 ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยากร	4.49	มาก
2.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.40	มาก
2.3 การตอบข้อซักถามและการให้คำปรึกษาแนะนำของวิทยากร	4.40	มาก
2.4 ทักษะความชำนาญในการทำผลิตภัณฑ์ของวิทยากร	4.51	มาก
2.5 จำนวนวิทยากร	4.40	มาก
2.6 จัดกิจกรรมการอบรมได้เหมาะสม	4.44	มาก
3. ความความพึงพอใจในภาพรวม		
3.1 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม	4.36	มาก
3.2 สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	4.35	มาก
3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรม	4.29	มาก
3.4 เป็นความรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับปัจจุบัน	4.40	มาก

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และค่าระดับความพึงพอใจ เกี่ยวกับการฝึกอบรม (ต่อ)

การอบรม	\bar{X}	ระดับความพึงพอใจ
3.5 ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น	4.42	มาก
3.6 ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ได้	4.45	มาก
รวม	4.39	มาก

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในทุกข้อของทุกด้าน

ตอนที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าอบรม มีดังนี้

1. ขอให้จัดทุกปีดีมาก
2. ควรมาสอนอีกและมีแบบสร้อยหลาย ๆ แบบ
3. อยากให้มาสอนทำสร้อยแบบอื่น ๆ อีก
4. ถ้ามีโอกาสอยากให้กลับมาอบรมให้อีกพร้อมชิ้นงานใหม่ ๆ
5. ต้องการให้มาสอนทำสร้อยหลาย ๆ แบบ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเพื่อทำเป็นเครื่องประดับสตรี ออกแบบเครื่องประดับสตรีโดยใช้วัสดุจากเศษเส้นด้ายไหมเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีสู่ชุมชนในเขตจังหวัดสุรินทร์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ และกำหนดรายละเอียดของวัสดุที่ใช้ ด้วยภาพร่างจำนวน 15 รูปแบบ แต่ละรูปแบบประกอบด้วย สร้อยคอ สร้อยข้อมือหรือกำไล ต่างหู และเข็มกลัดติดเสื้อ

นำภาพร่างที่ได้ไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมจำนวน 5 รูปแบบ นำมาจัดทำผลิตภัณฑ์ชุดเครื่องประดับเศษเส้นด้ายไหมต้นแบบ ตามรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือก จำนวน 5 รูปแบบ จากนั้นคัดเลือกรูปแบบเครื่องประดับ 1 รูปแบบ เพื่อนำไปเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้โดยพิจารณาแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง สถานที่ และระยะเวลาในการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมคือบุคคลทั่วไปที่สนใจในพื้นที่เขตจังหวัดสุรินทร์ ใช้สถานที่ในการอบรมที่ ศูนย์บริการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใช้เวลาในการฝึกอบรม 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง มีผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจำนวน 55 คน โดยผู้เข้าอบรมทุกคน จะต้องทำเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหมคนละ 1 ชุด ประกอบด้วย สร้อยคอ สร้อยข้อมือ ต่างหู และเข็มกลัดติดเสื้อ และเมื่อเสร็จสิ้นการอบรมมีการประเมินผลความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้ผลการประเมินดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมต้น มีอาชีพค้าขาย และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท

ตอนที่ 2 เป็นการสำรวจข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง สอบถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงานการจัดอบรม ด้านวิทยากร และด้านความคิดเห็นในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมาก

ที่สุด และเมื่อวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกข้อของทั้ง 3 ด้าน

ตอนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้จัดอบรมอีก โดยเพิ่มแบบของเครื่องประดับให้มีหลาย ๆ แบบ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย แต่ในชุมชนบ้านเขวาสินรินทร์ มีอาชีพหลักด้านการทำเครื่องประดับจากเครื่องเงินและค้าขายเครื่องประดับจากเงินและสร้อยร้อยลูกปัดเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนมีอาชีพทอผ้าไหม จึงมีผลทำให้ ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหมต้นแบบที่นำไปถ่ายทอดความรู้ได้รับความสนใจเป็นจำนวนมากจากชุมชนในเขตจังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ เพราะกลุ่มตัวอย่างมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับรวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ได้ จึงเป็นเหตุให้คณะผู้วิจัยต้องเพิ่มจำนวนผู้เข้าอบรมจากเดิม 45 คนเป็น 55 คน และด้วยเหตุที่ส่วนใหญ่มีทักษะในด้านการทำเครื่องประดับจากโลหะอยู่แล้วจึงทำให้สามารถทำชิ้นงานได้รวดเร็วและสวยงาม อีกทั้งมีความรู้สึกพึงพอใจมากทั้งยังสนใจอยากอบรมเพิ่มอีก แต่อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์ต้นแบบในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในระยะแรกจึงยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านรูปแบบและการใช้วัสดุประกอบเพิ่มเติมต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาด้านการตลาดควบคู่ไปด้วย เพื่อให้สามารถส่งเสริมเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมเป็นการใช้ประโยชน์จากของเหลือทิ้งนำมาเพิ่มรายได้
2. การใช้เศษเส้นด้ายควรทดลองทำจากด้ายฝ้าย หรือผสมระหว่างด้ายไหมกับด้ายฝ้ายเพื่อให้ได้ผิวสัมผัสที่แตกต่าง
3. ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างไปในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีการทอผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549. **สถิติสำหรับงานวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษร ธิตะจारी. 2543. **การออกแบบเครื่องประดับ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2543. **การแต่งกายไทย : วัตฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ดารา ทีปะपाल. 2546. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- นวนลน้อย บุญวงษ์. 2539. **หลักการออกแบบ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุพผา ทิพย์สุภาพกุล. 2546. **กฎหมายแพ่งคดีพินัยกรรมในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2547. **ประวัติศาสตร์เครื่องแต่งกาย**. กรุงเทพฯ: อินฟอร์มีเดีย อินเตอร์เนชั่นแนล.
- 2547. **ประวัติศาสตร์นฤมิตศิลป์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ยงยุทธ์ ผันแปรจิตร. 2545. **การศึกษาและพัฒนาเครื่องถมจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อการ ออกแบบเครื่องประดับที่ทำจากโลหะผสม**. ปริญญาโท ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมกรออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ กาญจนา ชูครุวงศ์ และธนรัตน์ แต้ววัฒนา. 2545. **การบูรณาการ โปรแกรม คอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับการออกแบบเครื่องประดับและกระบวนการ ผลิต**. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ และคณะ. 2553. **การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชา อศ 407 ศิลปะเครื่องประดับนิพนธ์ ปีการศึกษา 2552**. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วรรณรัตน์ อินทร์อำ. 2536. **ศิลปะเครื่องประดับ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรางคนางค์ วรรณตุง และนิรัช สุดสังข์. 2545 **การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินจากอัตลักษณ์ ชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซู) หมู่บ้านศรีดงเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่1 ฉบับที่ 2.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. 2545. **การออกแบบเครื่องประดับ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- ศศิธร ชุมแสง. 2549. **จิ๋วเวลรี่ดีไซน์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ 18. 2541. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

Celia Stall-Meadows.2004. **Know Your Fashion Accessories.** New York: Fairchild Publications Inc.

Mascetti, Daniela.1990. **Earrings: from antiquity to the present.** London: Thames and Hudson Ltd.

Patrick Mauries. 2000. **Jewelry By Chanel.** London: Thames and Hudson Ltd.

<http://www.amazon.com>

<http://www.antiques.about.com>

<http://www.etsy.com>

<http://www.94happyshop.com>

<http://www.overstock.com>

<http://www.polyvore.com>

<http://www.qthaisilk.com>

<http://www.rock-hut.com>

<http://www.secondcitystyle.com>

<http://www.silkthailand.com>

<http://www.swarovski.com>

ภาคผนวก

หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/๑๕๗๒

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม.

๑๐๓๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากรเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการกิจกรรมโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี

ด้วยคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี ได้รับงบประมาณประจำปี ๒๕๕๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีสู่ชุมชนในเขตจังหวัดสุรินทร์ คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจังหวัดของท่านมีชุมชนที่ทำการทอผ้าไหมจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้อาจมีเศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งมาก ถ้าได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัยในครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่มีการทอผ้าไหมในจังหวัดของท่านได้เป็นอย่างมาก ในการนี้คณะผู้วิจัยได้ประสานงานด้านการขอความอนุเคราะห์สถานที่ และบุคลากรเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจำนวน ๕๐ คน ไปยังสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแล้วบางส่วน และจะขอเข้าดำเนินการถ่ายทอด ในวันที่ ๒๘-๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ศูนย์บริการเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากรเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัยดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญากัณฑ์ กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี
ณ ศูนย์บริการเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
ระหว่างวันที่ 28-29 สิงหาคม 2555

วันเวลา	8.00-9.00 น.	9.00-12.00	12.00-13.00 น.	13.00-16.00 น.
28 ส.ค. 2555	ลงทะเบียน	<p>ปฏิบัติการจัดทำเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม กลุ่มที่ 1 (สร้อยคอ) วิทยากร ผศ.เสาวลักษณ์ คงคาอุยฉาย ผศ.ลักขณา จาตกานนท์</p> <p>กลุ่มที่ 2 (สร้อยคอ) วิทยากร ผศ.ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร อ.สุวดี ประดับ</p> <p>กลุ่มที่ 3 (สร้อยคอ) วิทยากร อ.กฤตพร ชูเส้ง อ.มัลลิกา จงจิตต์</p>	พักรับประทานอาหารกลางวัน	<p>ปฏิบัติการจัดทำเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม(ต่อ) กลุ่มที่ 1 (สร้อยคอ) วิทยากร ผศ.เสาวลักษณ์ คงคาอุยฉาย ผศ.ลักขณา จาตกานนท์</p> <p>กลุ่มที่ 2 (สร้อยคอ) วิทยากร ผศ.ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร อ.สุวดี ประดับ</p> <p>กลุ่มที่ 3 (สร้อยคอ) วิทยากร อ.กฤตพร ชูเส้ง อ.มัลลิกา จงจิตต์</p>
29 ส.ค. 2555		<p>ปฏิบัติการจัดทำเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม กลุ่มที่ 1 (กำไล ต่างหู เข็มกลัด) วิทยากร ผศ.เสาวลักษณ์ คงคาอุยฉาย ผศ.ลักขณา จาตกานนท์</p> <p>กลุ่มที่ 2 (กำไล ต่างหู เข็มกลัด) วิทยากร ผศ.ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร อ.สุวดี ประดับ</p> <p>กลุ่มที่ 3 (กำไล ต่างหู เข็มกลัด) วิทยากร อ.กฤตพร ชูเส้ง อ.มัลลิกา จงจิตต์</p>		<p>ปฏิบัติการจัดทำเครื่องประดับจากเศษเส้นด้ายไหม(ต่อ) กลุ่มที่ 1 (กำไล ต่างหู เข็มกลัด) วิทยากร ผศ.เสาวลักษณ์ คงคาอุยฉาย ผศ.ลักขณา จาตกานนท์</p> <p>กลุ่มที่ 2 (กำไล ต่างหู เข็มกลัด) วิทยากร ผศ.ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร อ.สุวดี ประดับ</p> <p>กลุ่มที่ 3 (กำไล ต่างหู เข็มกลัด) วิทยากร อ.กฤตพร ชูเส้ง อ.มัลลิกา จงจิตต์</p>

หมายเหตุ พักรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.15-10.30 น. และ 14.15-14.30 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ที่ สอฝ.พิเศษ / ๒๕๕๕ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากรเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัย

เรียน คุณสุนันท์ ถี้อฉลาด

ด้วยโครงการวิจัย การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี โดยนางสาวกฤตพร ชูเส็ง และคณะ ได้รับงบประมาณประจำปี ๒๕๕๕ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากรในชุมชนเข้าร่วมอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผลงานวิจัยดังกล่าว ดังนี้

๑. วัน เวลา และสถานที่ดำเนินการ
วันที่ ๒๘-๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ศูนย์บริการเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
บุคลากรเข้าร่วมโครงการจำนวน ๕๕ คน พร้อมโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับการฝึกอบรม
๒. จัดหาคนรับจ้างจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน วันละ ๑ มื้อ ๒ วัน รวม ๒ มื้อ และอาหารว่าง วันละ ๒ มื้อ ๒ วัน รวม ๔ มื้อ (ค่าใช้จ่ายตั้งโครงการแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอความอนุเคราะห์

(นางสาวกฤตพร ชูเส็ง)

หัวหน้าโครงการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ที่ สอฝ.พิเศษ / ๒๕๕๕ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีงานวิจัย

เรียน

ด้วยโครงการวิจัย การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี โดยนางสาวกฤตพร ชูแสง และคณะ ได้รับงบประมาณประจำปี ๒๕๕๕ มีวัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีจากเศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง สู่ชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ในวันที่ ๒๘-๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๙.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ ศูนย์บริการเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวกฤตพร ชูแสง)

หัวหน้าโครงการวิจัย

สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๙๒๓๑ - ๔ ต่อ ๕๓๐๑
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๙๗๕๙

แบบตอบรับการเป็นวิทยากร

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

โครงการวิจัยการศึกษาการใช้ประโยชน์จากเศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำ
เครื่องประดับสตรี

.....

ตามที่ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรในโครงการวิจัยการศึกษา
การใช้ประโยชน์จากเศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้งเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี หลักสูตร เครื่องประดับ
สตรีจากเศษเส้นด้ายไหม ในวันที่ ๒๘-๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๙.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ ศูนย์บริการ
เศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ นั้น ข้าพเจ้า

- สามารถเป็นวิทยากรในวันเวลาดังกล่าวได้
- ไม่สามารถเป็นวิทยากรในวันเวลาดังกล่าวได้

ลงชื่อ.....

(.....)

รายชื่อวิทยากร

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ คงคาอุยฉาย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา จาตกานนท์
4. นางสาวกฤตพร ชูเส็ง
5. นางสาวสุวดี ประดับ
6. นางสาวมัลลิกา จงจิตต์

แบบประเมิน

แบบประเมิน

โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี

ระหว่างวันที่ 28-29 สิงหาคม 2555

ณ ศูนย์บริการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน-ฐานราก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ	() หญิง	() ชาย
2. อายุ	() ต่ำกว่า 20 ปี	() 21-30 ปี
	() 31-40 ปี	() 41-50 ปี
	() 51 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	() มัธยมต้น	() มัธยมปลาย
	() ปริญญาตรี	() สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ	() เกษตรกร	() ค้าขาย
	() รับราชการ	() ลูกจ้าง
	() ทอผ้า	() อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. รายได้ต่อเดือน	() ต่ำกว่า 5,000 บาท	() 5,001-10,000 บาท
	() 10,001-20,000 บาท	() มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม

คำชี้แจง : โปรดพิจารณารายละเอียดของข้อคำถามว่าท่านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน

โดยระดับความพึงพอใจแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

หัวข้อการอบรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. การดำเนินงานในการจัดอบรม					
1.1 สถานที่ในการจัดอบรม					
1.2 อาหารกลางวันและอาหารว่าง					
1.3 เอกสารประกอบการอบรม					
1.4 ระยะเวลาในการจัดอบรม					
1.5 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม					
1.6 ความน่าสนใจและความเหมาะสมของตัวอย่างผลิตภัณฑ์					
2. วิทยากร					
2.1 ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยากร					
2.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
2.3 การตอบข้อซักถามและการให้คำปรึกษาแนะนำของวิทยากร					
2.4 ทักษะความชำนาญในการทำผลิตภัณฑ์ของวิทยากร					
2.5 จำนวนวิทยากร					
2.6 วิทยากรจัดกิจกรรมการอบรมได้เหมาะสม					
3. ความพึงพอใจในภาพรวม					
3.1 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม					
3.2 สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรม					
3.4 เป็นความรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับปัจจุบัน					
3.5 ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น					
3.6 ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ได้					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง
คณะผู้วิจัย

ผู้เขียนชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา จาตกานนท์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่น
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. อาจารย์อัจฉราวรรณ ณ สงขลา สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่น
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
3. อาจารย์กิงกาญจน์ พิจักขณา รองคณะบดีฝ่ายบริหารและวางแผน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
4. นางจิรพร สีนาสรัฐ นักวิชาการด้านการออกแบบ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5. นางสาวอรุณี เจริญทรัพย์ สาขาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรม

ภาพการจัดเตรียมสถานที่

ภาพผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

ภาพการลงทะเบียน

ภาพการมอบของที่ระลึกแก่ผู้ประสานงานและผู้นำชุมชน

ภาพการฝึกอบรม

ภาพการฝึกอบรม

ภาพการฝึกอบรม

ภาพผลงานสำเร็จ

ภาพผลงานสำเร็จของผู้เข้าอบรม

ภาพการจัดเตรียมอาหารกลางวันและอาหารว่าง

ภาพสถานที่ฝึกอบรม

ภาพผู้เข้าอบรม

ภาพผู้นำชุมชนกล่าวขอบคุณวิทยากรและมอบของที่ระลึก

ภาพวิทยากรและผู้นำชุมชน

ประวัตินักวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ นามสกุล	นางสาวกฤตพร ชูแสง
ตำแหน่งทางวิชาการ	อาจารย์
การศึกษา	
2545	ปริญญาโท คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต(คหกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2529	ปริญญาตรี คหกรรมศาสตรบัณฑิต(เกียรตินิยม) สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา-ผ้าและเครื่องแต่งกาย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
การฝึกอบรม	
2553	หลักสูตรพัฒนาบุคลากรสายผู้สอน: อบรมด้านสิ่งทอและแฟชั่น ณ Nanning College for Vocational Technology สาธารณรัฐประชาชนจีน
สังกัดหน่วยงาน	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 0 2281 9756-8 ต่อ 2301 โทรสาร 0 2281 9759 e-mail : mas_ku59@hotmail.com
ประวัติการทำงาน	
2549-2554	หัวหน้าสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2532-2549	อาจารย์ประจำสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตโชติเวช

ผลงานทางวิชาการ

- ผู้ร่วมเขียนหนังสือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการพัฒนาเส้นใยกล้วย
- คณะกรรมการเขียนร่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กระทรวงอุตสาหกรรม
- คณะกรรมการเขียนหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมชั้นปีที่ 2 และปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ผลงานวิจัย

- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยการพัฒนาป่านครนารายณ์มด้อย้อมสำหรับ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร หุบกะพง งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2552
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยการพัฒนาและถ่ายทอด เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ จาก สิ่งประดิษฐ์เครื่องแยกเส้นใยละเอียดจากเส้นใย กล้วยสุ่มชุมชน ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2551-2
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการออกแบบลวดลายบัวบนผืนผ้าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2552
- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยกล้วยในเชิงอุตสาหกรรม งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2550
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เครื่องตกแต่งบ้านจาก กระดาษสาโดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลาย งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2548
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์หมอนอิง งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2547
- โครงการวิจัยเรื่องโครงการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายผ้า ด้วยวิธี มัดย้อม งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2546
- โครงการวิจัยเรื่องสิ่งประดิษฐ์เครื่องแยกความละเอียดเส้นใยกล้วยงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2545

ผู้ร่วมวิจัย

- ชื่อ - นามสกุล** นางสาวสุวดี ประดับ
- ตำแหน่งทางวิชาการ** อาจารย์
- ประวัติการศึกษา**
- 2548 กศ.ม (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2538 ศษ.บ. (ศิลปหัตถกรรม) คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- สังกัดหน่วยงาน** คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวรชัยยบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
- โทรศัพท์ 0-2281-9231-4, 0-2281-0545 ต่อ 5301
- โทรสาร 0-2282-4490
- e-mail riya_yari@hotmail.com
- ประวัติการทำงาน**
- 2548- ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2538-2548 อาจารย์ประจำสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตโขติเวช
- ผลงานทางวิชาการ**
- คณะกรรมการอ่านประเมินหนังสือเรียน สารการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการ
 - คณะกรรมการเขียนหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ผลงานวิจัย

- โครงการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายผ้าด้วยวิธีมัดย้อม
- โครงการพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์หมอนอิง
- โครงการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์เครื่องตกแต่งบ้านจากกระดาษสาโดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลาย
- โครงการวิจัยการพัฒนาป่านศรนารายณ์มัดย้อมสำหรับกลุ่มสหกรณ์การเกษตร หุบกะพง
- โครงการออกแบบลวดลายบัวบนผืนผ้าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวลักษณ คงคาอุยฉาย
ตำแหน่งทางวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ประวัติการศึกษา	
2544	ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2541	Certificate in Computer Education form Rajamangala Institute of Technology
2536	Statement of Achievement in Computing Applications (Fashion) From Department of Employment and Technical and Further Education of South Australia
2526	ปริญญาตรี คหกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขา คหกรรมศาสตร์ศึกษา-ผ้าและเครื่องแต่งกาย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
สังกัดหน่วยงาน	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0-2281-9231-4, 0-2281-0545 ต่อ 5301 โทรสาร 0-2282-4490 e-mail soawaluck@hotmail.com
ประวัติการทำงาน	
2535- ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2530-2535	ประกอบธุรกิจด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า รัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา
2526-2530	อาจารย์ประจำสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตโชติเวช

ผลงานทางวิชาการ

- วิทยากรฝึกอบรมด้านงานผ้าและงานประดิษฐ์ ให้กับหน่วยงานของรัฐ บริษัทและชุมชน
- หนังสือศิลปะงานต่อผ้าสมัยใหม่
- หนังสือการตัดเย็บเครื่องใช้ในบ้าน
- หนังสือศิลปะการต่อผ้า
- หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษา
- หนังสือศิลปะการมัดเชือกแบบมาคราเม่
- หนังสือศิลปะการตกแต่งเสื้อ
- หนังสือหมอนสวยจากเศษผ้า

ผลงานวิจัย

- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ - -
- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษจากแกนสับประรด
- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากผ้า
สู่ชุมชนใน เขตจังหวัดลพบุรี
- โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนากระดาษจากใบอ้อยด้วยมือแบบไทยเพื่องานหัตถกรรม
และบรรจุภัณฑ์
- โครงการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
- โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา คณะ เทคโนโลยีคหกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

- ชื่อ - นามสกุล** นางสาวศิริภรณ์ ขวเลขยางกูร
- ตำแหน่งทางวิชาการ** ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- ประวัติการศึกษา**
- 2524 คศ.บ. (ผ้าและเครื่องแต่งกาย) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- สังกัดหน่วยงาน** คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวรขิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2281-9231-4 ต่อ 1209
โทรสาร 0-2282-4490
e-mail -
- ประวัติการทำงาน**
- 2548 - ปัจจุบัน ผู้ช่วยคณบดี
- 2546 อาจารย์ 3 ระดับ 8 วิทยาเขตโชติเวช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- 2539 อาจารย์ 2 ระดับ 7 วิทยาเขตโชติเวช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- 2535 อาจารย์ 2 ระดับ 6 วิทยาเขตโชติเวช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- 2524 เข้ารับราชการครูประจำสาขาผ้าและเครื่องแต่งกาย อาจารย์ 1 ระดับ 3
- ผลงานทางวิชาการ**
- เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคนิคการตัดเย็บเสื้อเทเลอร์